Marteloskop a jeho využití v integrativním lesnictví

Ing. Lenka Lehnerová Ph.D.

4. 11. 2026

Národní lesnický institut

Shrnutí prezentace:

- Národní lesnický institut
- koncepce integrovaného přístupu
- katalog mikrostanovišť
- mezinárodní projekt Integrate+
- Marteloscope – co to je, k čemu slouží
- síť ploch Integrate v Čechách
- NLI – demonstrační objekty
- Integrate Network

Národní lesnický institut

Národní lesnický institut (dříve ÚHÚL)

- organizační složka státu, zřízena Ministerstvem zemědělství
- historie ústavu sahá do r. 1935
- působnost po celé ČR
  - ústředí v Brandýse nad Labem
  - 9 poboček

Národní lesnický institut

Činnosti NLI

- Národní inventarizace lesů
- Nařízení EU o dřevě
- Oblastní plány rozvoje lesů
- Lesnická typologie
- Podpora státní správy lesů a myslivosti
- Reprodukční materiál lesních dřevin
- Poradenství v LH
- Informační datové centrum
- Certifikace lesů
- Znalecké posudky
- Rozvoj hospodářské úpravy lesů
- Lesní pedagogika
- Mezinárodní projekty

Národní lesnický institut

Pia Mayer-Gampe (www.FAUN-iwu.de) – Iniciativa „Waldnaturschutz Integrativ“

Let us fill the gap of distrust
with a Trust!

Integrované lesnictví

Národní lesnický institut

Integrované lesnictví

Přístup k hospodaření v lesích, který propojuje produkci dřeva s ochranou přírody a dalšími funkcemi lesa.

Princip

udržitelné využití dřeva + ochrana biodiverzity + péče o vodu a půdu + rekreace a užitek pro lidi = **zdravý, odolný a multifunkční les**

Výsledky integrovaného lesnictví

dřevo i do budoucna | bohatší příroda | větší odolnost vůči klimatu | čistší voda a zdravá půda | prostor pro lidi i odpočínek

Národní lesnický institut

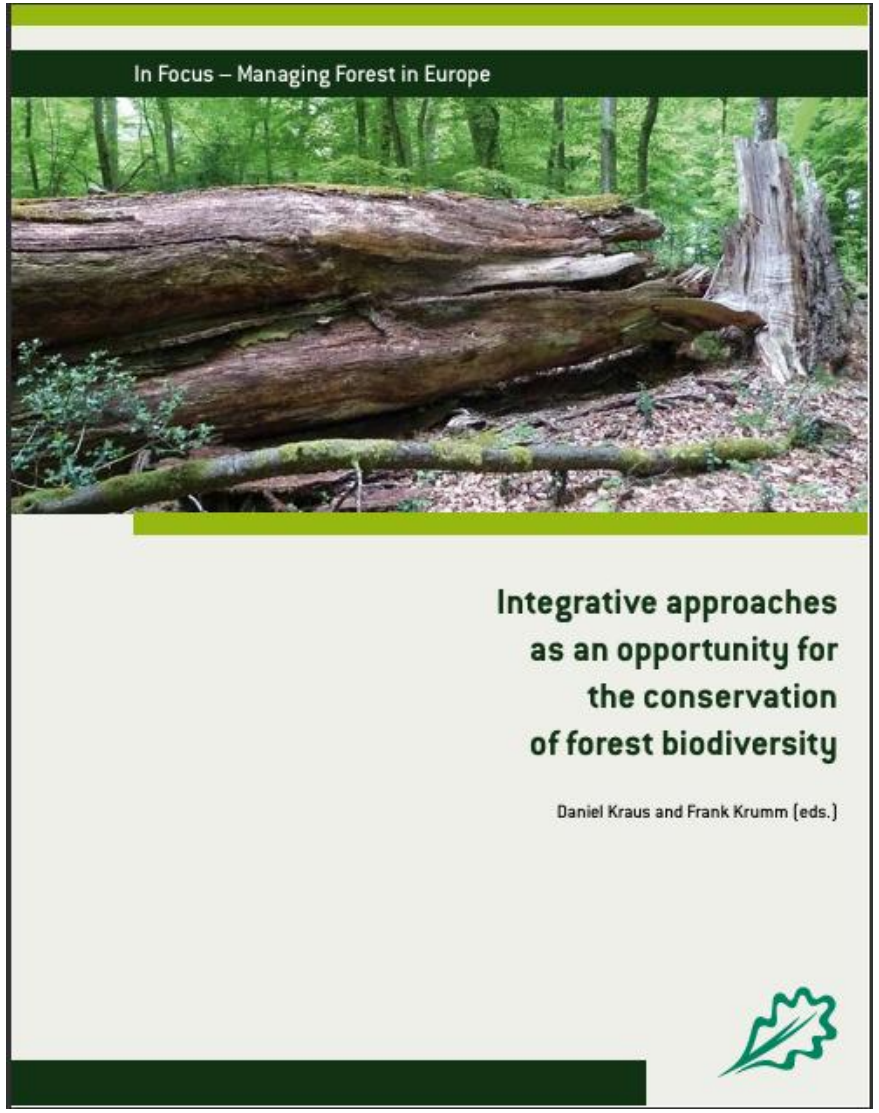

Klíčové prvky biodiverzity v lesích:

- Habitatové stromy: klíčové prvky pro biodiverzitu lesů
- Mrtvé dřevo: kvantitativní a kvalitativní požadavky na ochranu saproxylické biodiversity
- Konektivita a fragmentace: ostrovní biogeografie a metapopulace aplikované na prvky starých porostů
- Přírodní disturbance a dynamika lesů
- Ochrana a management specializovaných druhů: udržení dědictví přírodních lesů a kulturních krajin
- Management cílových druhů

Key Indicators for Integrative Forest Management (IFM)

Funded by the European Union

This project receives funding from the European Union.

TRANSFORMIT

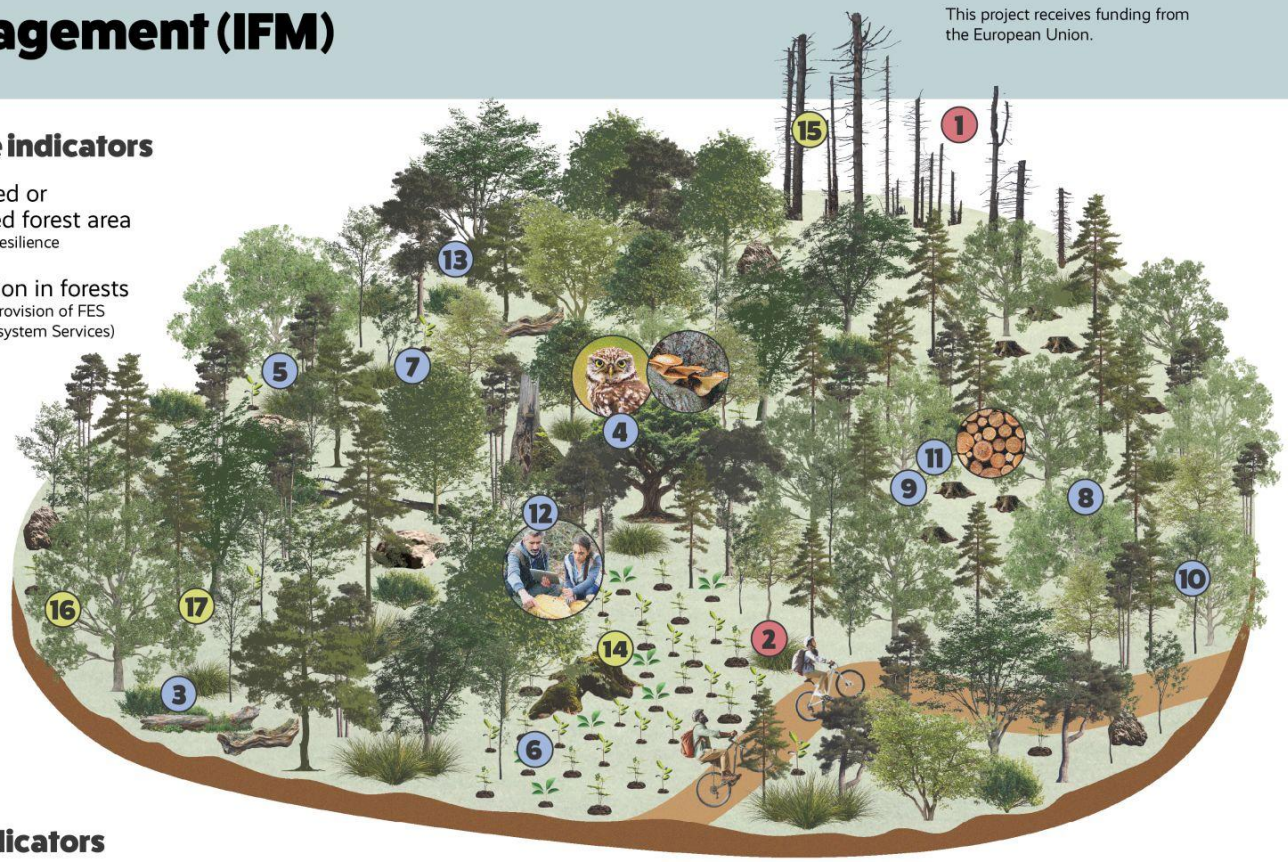

Pressure indicators

1. Disturbed or damaged forest area
   IFM goal: Resilience
2. Recreation in forests
   IFM goal: Provision of FES (Forest Ecosystem Services)

Response indicators

14. Plan for the retention of valuable structures in forests
    IFM goal: Biodiversity conservation
15. Forest risk mitigation and climate change adaptation plan
    IFM goal: Resilience / Adaptive capacity
16. Forest management plan
    IFM goal: Provision of FES
17. Protected forest area
    IFM goal: Provision of FES

*FES (Forest Ecosystem Services)
*IFM (Integrated Forest Management)

State indicators

3. Dead wood
   IFM goal: Biodiversity conservation
4. Habitat trees
   IFM goal: Biodiversity conservation
5. Tree species abundance & distribution
   IFM goal: Biodiversity conservation
6. Regeneration
   IFM goal: Adaptive capacity
7. Native and non-native tree species/ provenances and which of them are site-adapted
   IFM goal: Adaptive capacity
8. Timber production potential
   IFM goal: Provision of FES
9. Management intensity in forest area available for wood supply
   IFM goal: Provision of FES
10. Forest carbon
    IFM goal: Provision of FES
11. Revenue of forest enterprises
    IFM goal: Provision of FES
12. Education and training
    IFM goal: Provision of FES
13. Forest structure
    IFM goal: Provision of FES / Resilience

Národní lesnický institut

Mozaikovitost – „Trittstein“

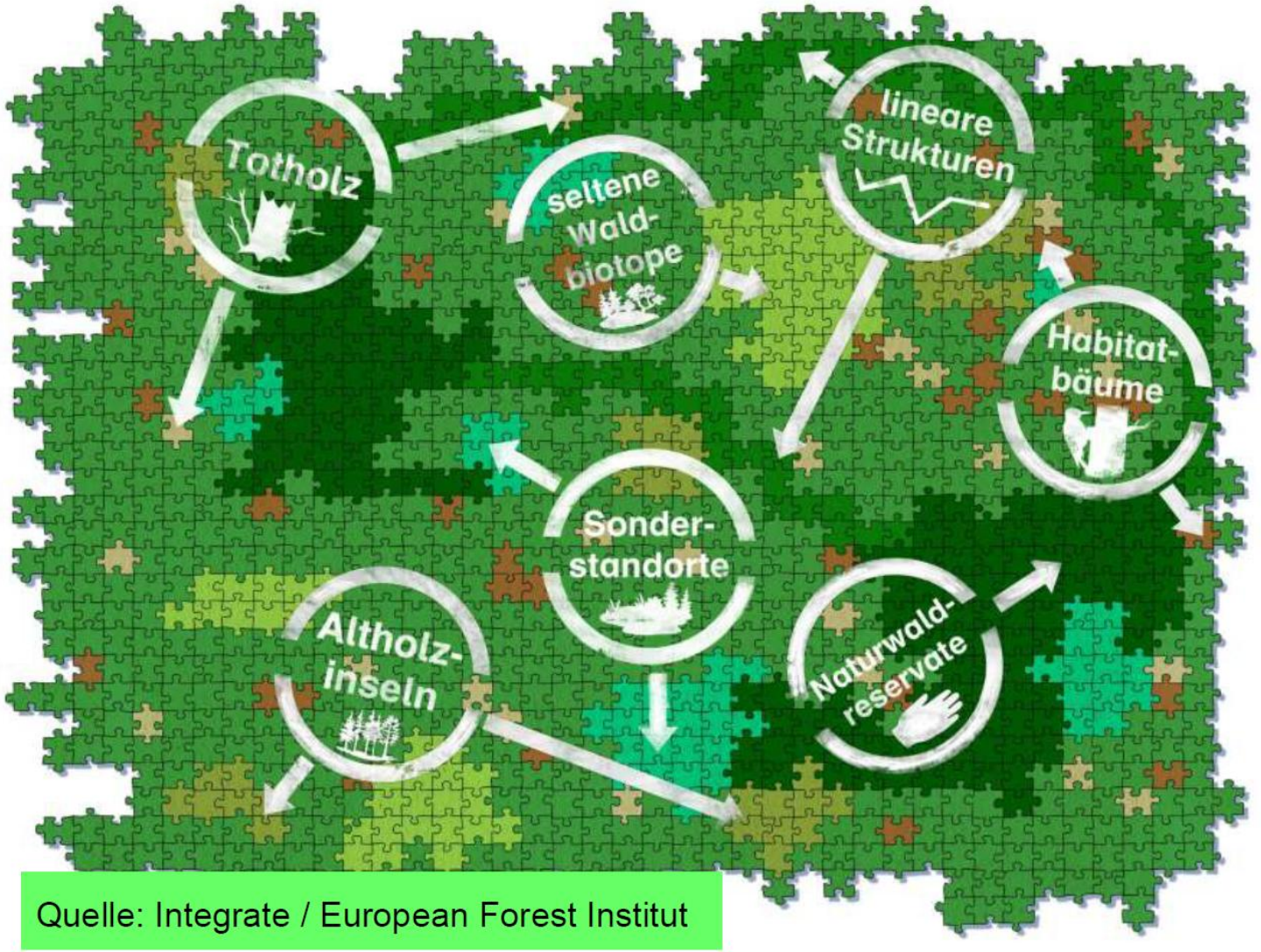

Quelle: Integrate / European Forest Institut

Nároky kladené na les:
- produkce dřeva
- ochrana lesa
- produkce palivového dřeva
- pracovní místa
- rekreace
- mimoprodukční funkce lesa
- atd.

Národní lesnický institut

Příklad – Ebrach (Bavorské státní lesy)

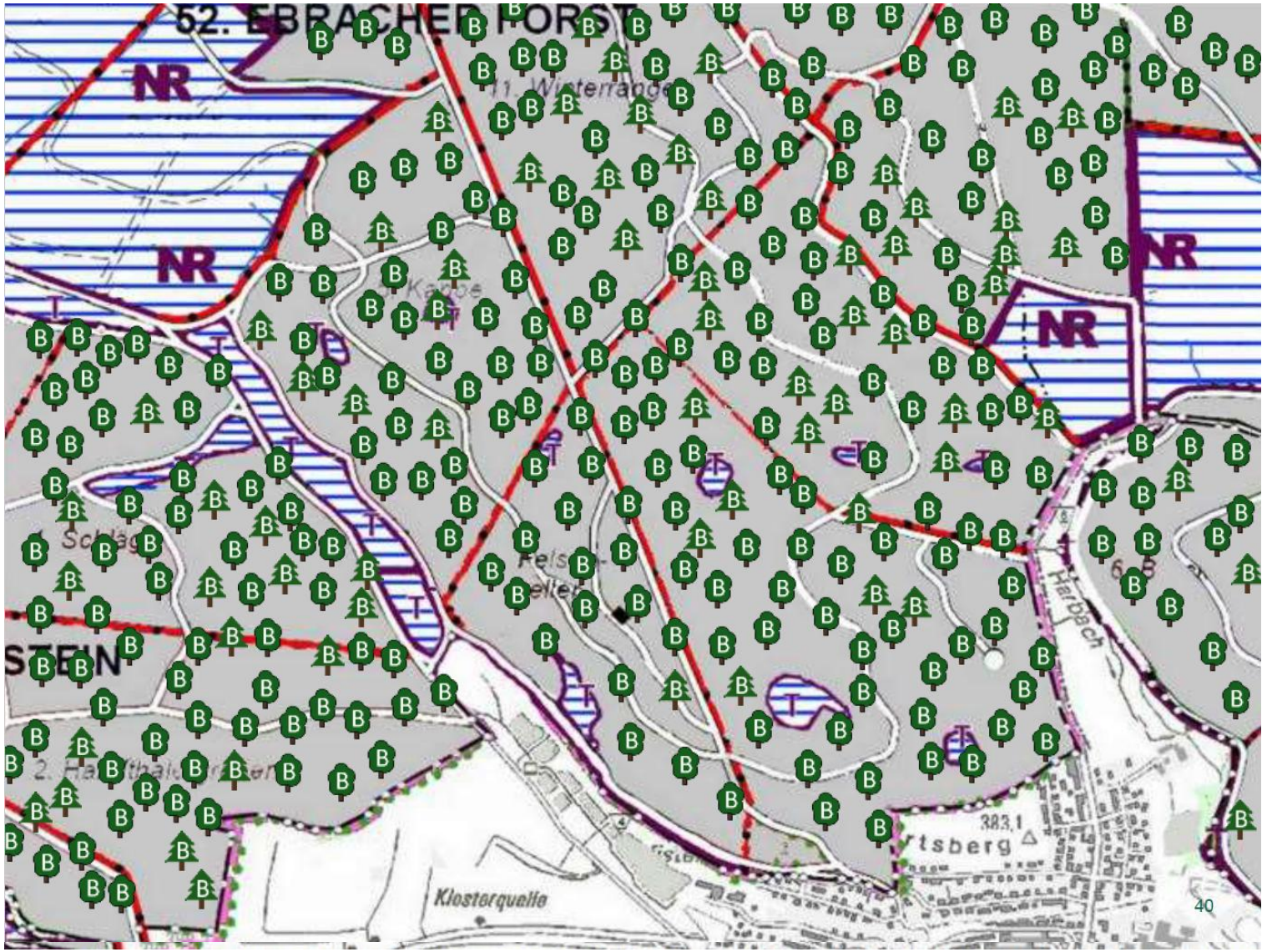

Národní lesnický institut

Habitátové stromy -> Mikrostanoviště / Microhabitats

Velké množství mrtvého dřeva a velká hustota starých stromů s velkým množství mikrostanovišť jsou charakteristické prvky přirozených lesů, zvláště v starších růstových fázích. Tyto fáze často chybí nebo jsou v hospodářských lesních pouze raritou, a to i v lesích spravovaných přírodě blízkými způsoby hospodaření. Také prořezávky a probírky často odstraní „vadné" stromy, které by mohly zůstat do starších růstových fází (stromy s dutinou, mrtvé nebo potlačené stromy). Přesto významný podíl biologické rozmanitosti je primárně závislý na těchto prvcích, zejména „saproxylické" druhy jsou přímo závislé na mrtvém dřevě.

Většina druhů, závislá na strukturách starších růstových fází porostů, se stala ohroženými. Zachování biologické rozmanitosti v lesních porostech je především otázkou uchování těchto habitatových struktur.

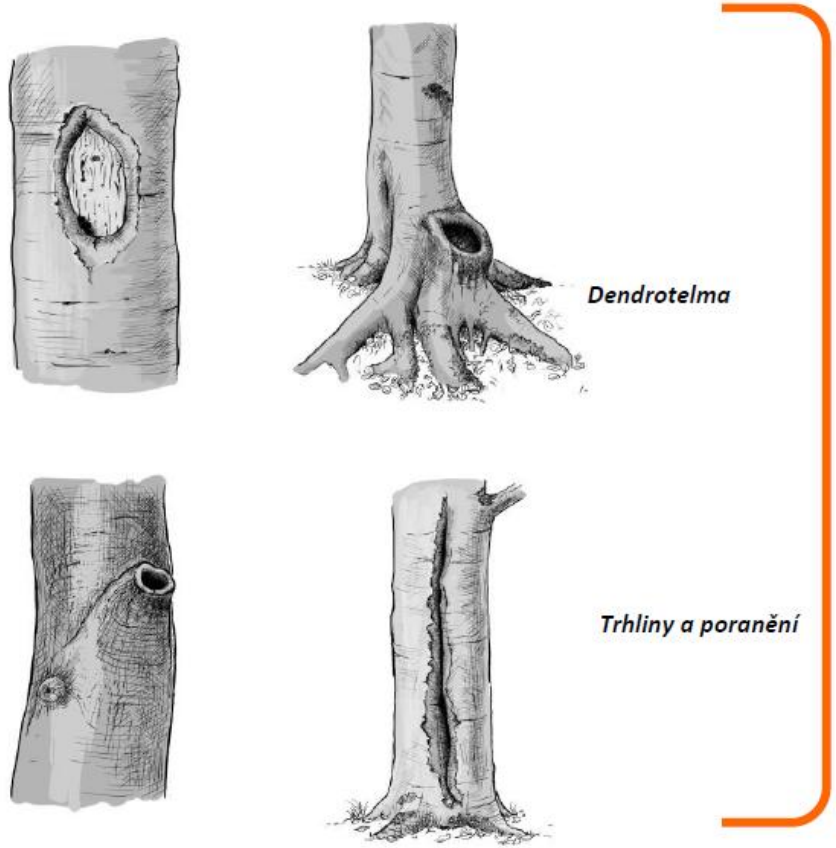

Národní lesnický institut

Katalog mikrostanovišť

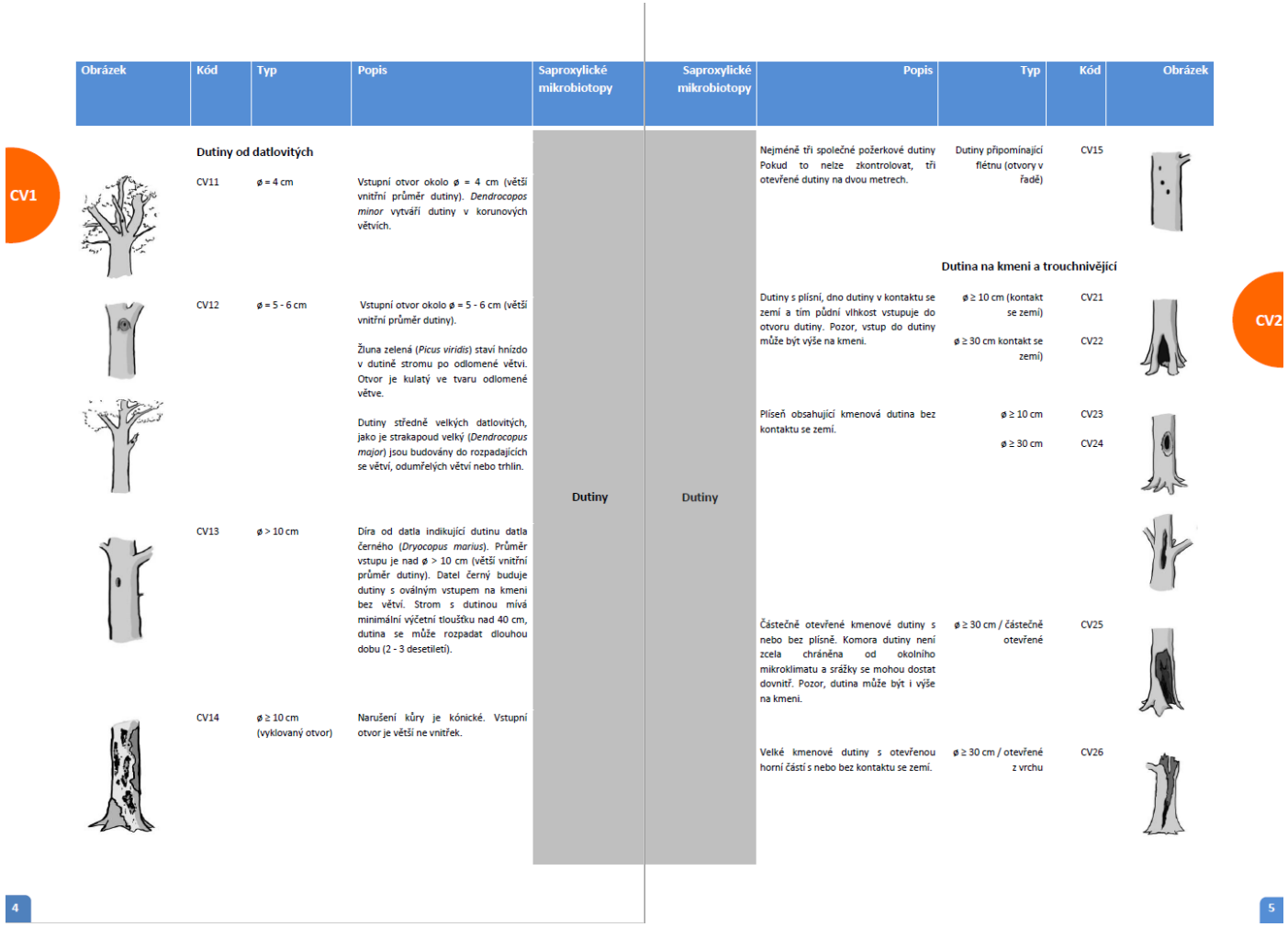

Obrázek	Kód	Typ	Popis	Saproxylické mikrobiotopy	Saproxylické mikrobiotopy	Popis	Typ	Kód	Obrázek
CV1		**Dutiny od datlovitých**				Nejméně tři společné požerkové dutiny Pokud to nelze zkontrolovat, tři otevřené dutiny na dvou metrech.	Dutiny připomínající flétnu (otvory v řadě)	CV15	
	CV11	ø = 4 cm	Vstupní otvor okolo ø = 4 cm (větší vnitřní průměr dutiny). *Dendrocopos minor* vytváří dutiny v korunových větvích.						
						Dutina na kmeni a trouchnivějící			
	CV12	ø = 5 - 6 cm	Vstupní otvor okolo ø = 5 - 6 cm (větší vnitřní průměr dutiny). Žluna zelená (*Picus viridis*) staví hnízdo v dutině stromu po odlomené větvi. Otvor je kulatý ve tvaru odlomené větve. Dutiny středně velkých datlovitých, jako je strakapoud velký (*Dendrocopus major*) jsou budovány do rozpadajících se větví, odumřelých větví nebo trhlin.			Dutiny s plísní, dno dutiny v kontaktu se zemí a tím půdní vlhkost vstupuje do otvoru dutiny. Pozor, vstup do dutiny může být výše na kmeni.	ø ≥ 10 cm (kontakt se zemí) ø ≥ 30 cm kontakt se zemí)	CV21 CV22	
	CV13	ø > 10 cm	Díra od datla indikující dutinu datla černého (*Dryocopus marius*). Průměr vstupu je nad ø > 10 cm (větší vnitřní průměr dutiny). Datel černý buduje dutiny s oválným vstupem na kmeni bez větví. Strom s dutinou mívá minimální výčetní tloušťku nad 40 cm, dutina se může rozpadat dlouhou dobu (2 - 3 desetiletí).			Plíseň obsahující kmenová dutina bez kontaktu se zemí.	ø ≥ 10 cm ø ≥ 30 cm	CV23 CV24	
	CV14	ø ≥ 10 cm (vyklovaný otvor)	Narušení kůry je kónické. Vstupní otvor je větší ne vnitřek.			Částečně otevřené kmenové dutiny s nebo bez plísně. Komora dutiny není zcela chráněna od okolního mikroklimatu a srážky se mohou dostat dovnitř. Pozor, dutina může být i výše na kmeni.	ø ≥ 30 cm / částečně otevřené	CV25	
						Velké kmenové dutiny s otevřenou horní částí s nebo bez kontaktu se zemí.	ø ≥ 30 cm / otevřené z vrchu	CV26	

CV2

4

5

k dispozici na stránkách projektu
[Home - Integrate+ Store (http://iplus.efi.int/)](http://iplus.efi.int/)
v 17 jazycích

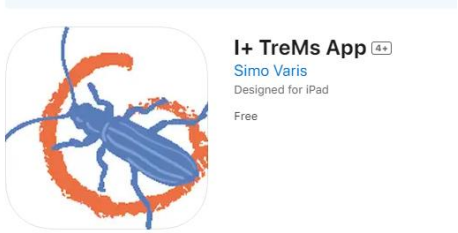

k dispozici jako mobilní aplikace pro Android a IOS

Národní lesnický institut

Katalog mikrostanovišť – mobilní aplikace

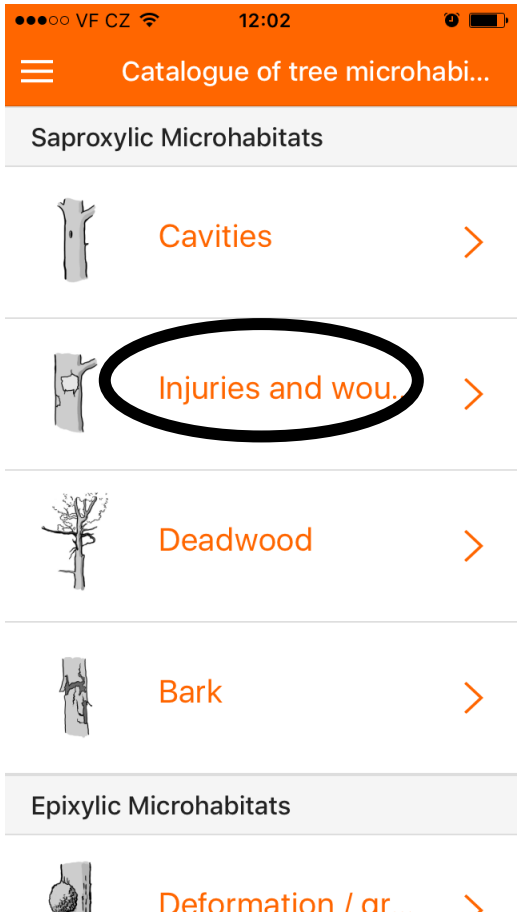

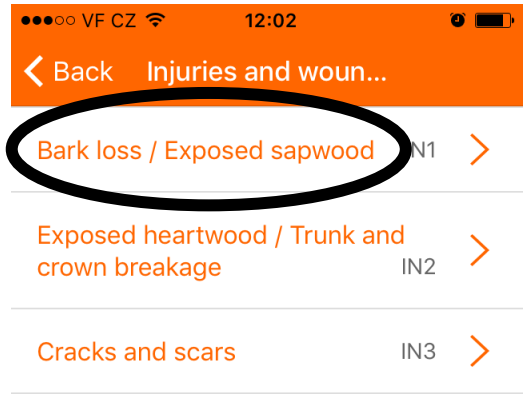

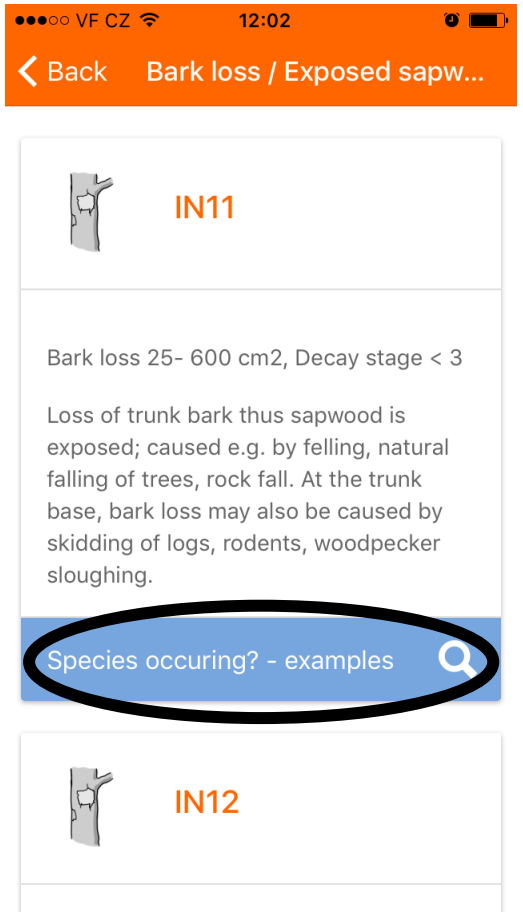

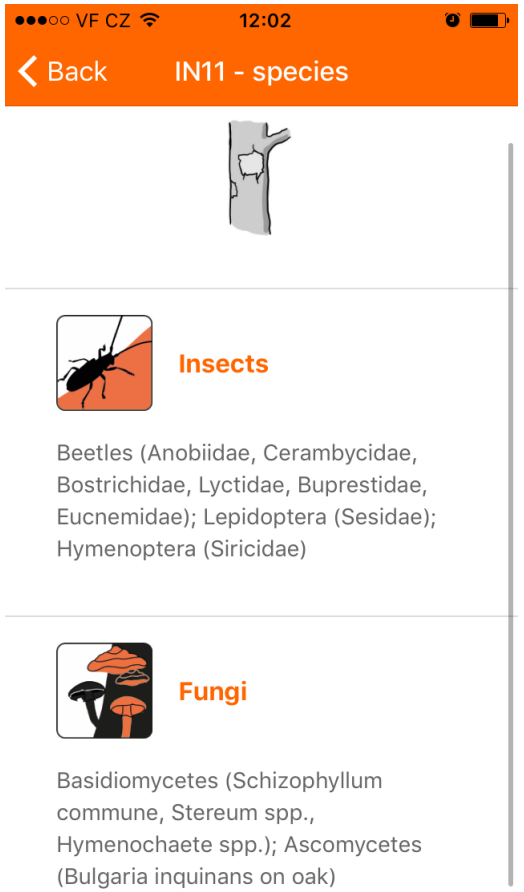

Národní lesnický institut

Projekt Integrate+

- projekt financovaný BMEL v letech 2013-2016
- založena síť tréninkových ploch
- vyvinut podpůrný software
- trénink na plochách
- spolupráce lidí z výzkumu a z praxe
- mezinárodní výměna zkušeností

Základ hospodaření v lesích – rozhodování o nutnosti a velikosti zásahu (kde, kdy, jak)

I přes jakési plány a doporučení hrají velkou roli **zkušenosti ->** rozdíly ve výsledcích
Jak změřit rozdíly ?

simulace hospodaření dovoluje kvantitativní srovnání na jednom porostu, to vyžaduje dostatečně velkou plochu, dostatečně prozkoumanou a popsanou **-> Marteloscope**

Termín: „marteler“ (fr.) – vybírat stromy, skopéin (gr.) – pozorovat, zkoumat
Marteloscope = „zaostřeno na výběr stromů“

Národní lesnický institut

Marteloscope

- je známa přesná výměra
- všechny stromy jsou očíslovány a lokalizovány
- všechny stromy jsou změřeny – přinejmenším dřevina, x,y souřadnice, výčetní tloušťka, výška; v závislosti na účelu pak další parametry např. rezistence proti ohni, stabilita, mikrostanoviště apod.
- využitelnost(„životnost“) Marteloscopu je omezena následným zásahem

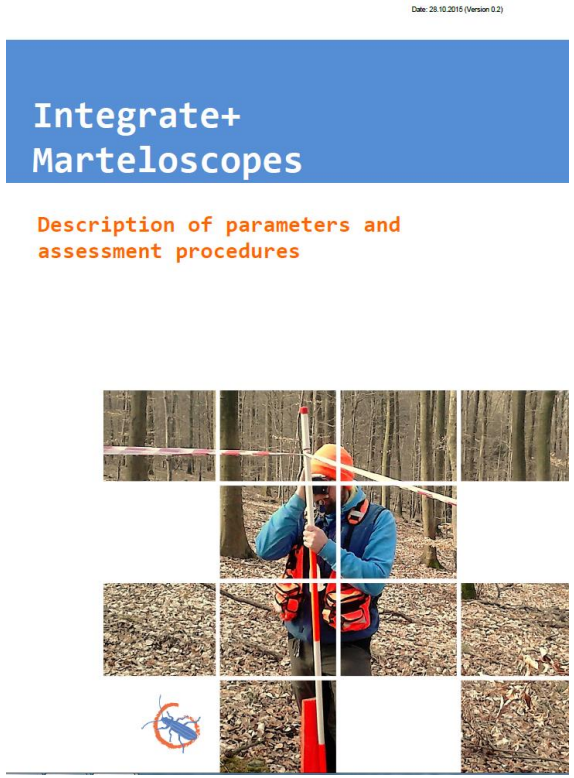

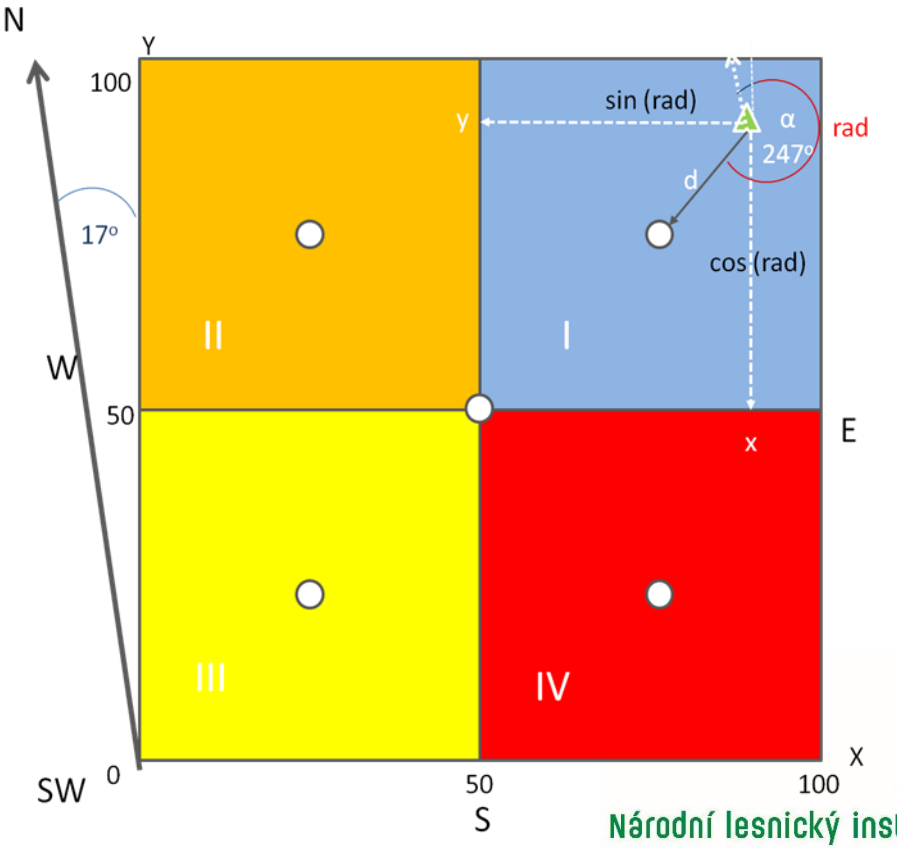

Národní lesnický institut

Ekologická a ekonomická hodnota jednotlivého stromu

Každý strom má vyčíslenou ekologickou hodnotu (v bodech)

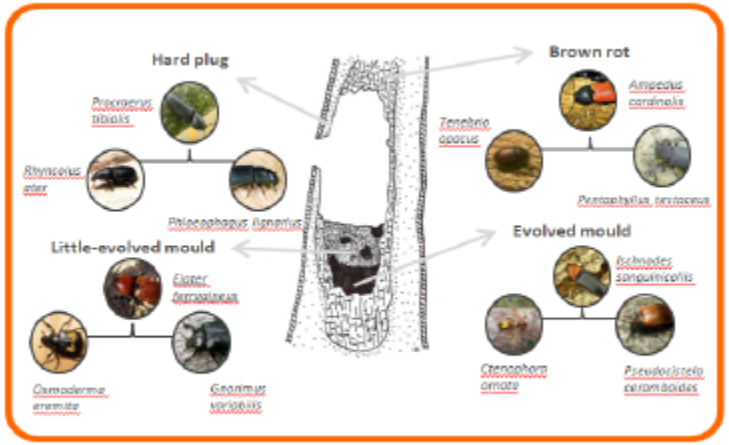

Look into a mould cavity (adaped from Larrieu, 2014)

List of tree microhabitats

Každý strom má vyčíslenou ekonomickou hodnotu (v penězích)

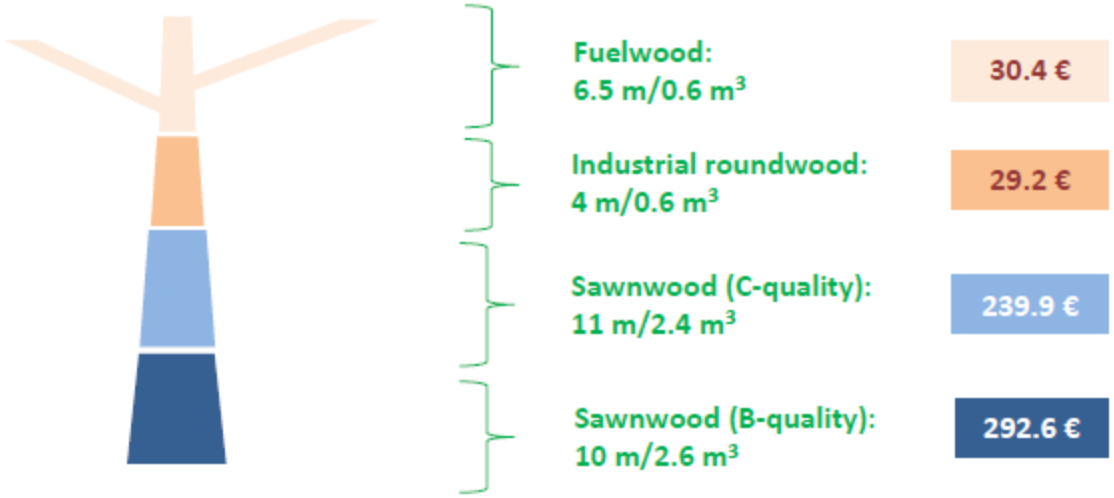

Národní lesnický institut

Marteloscope

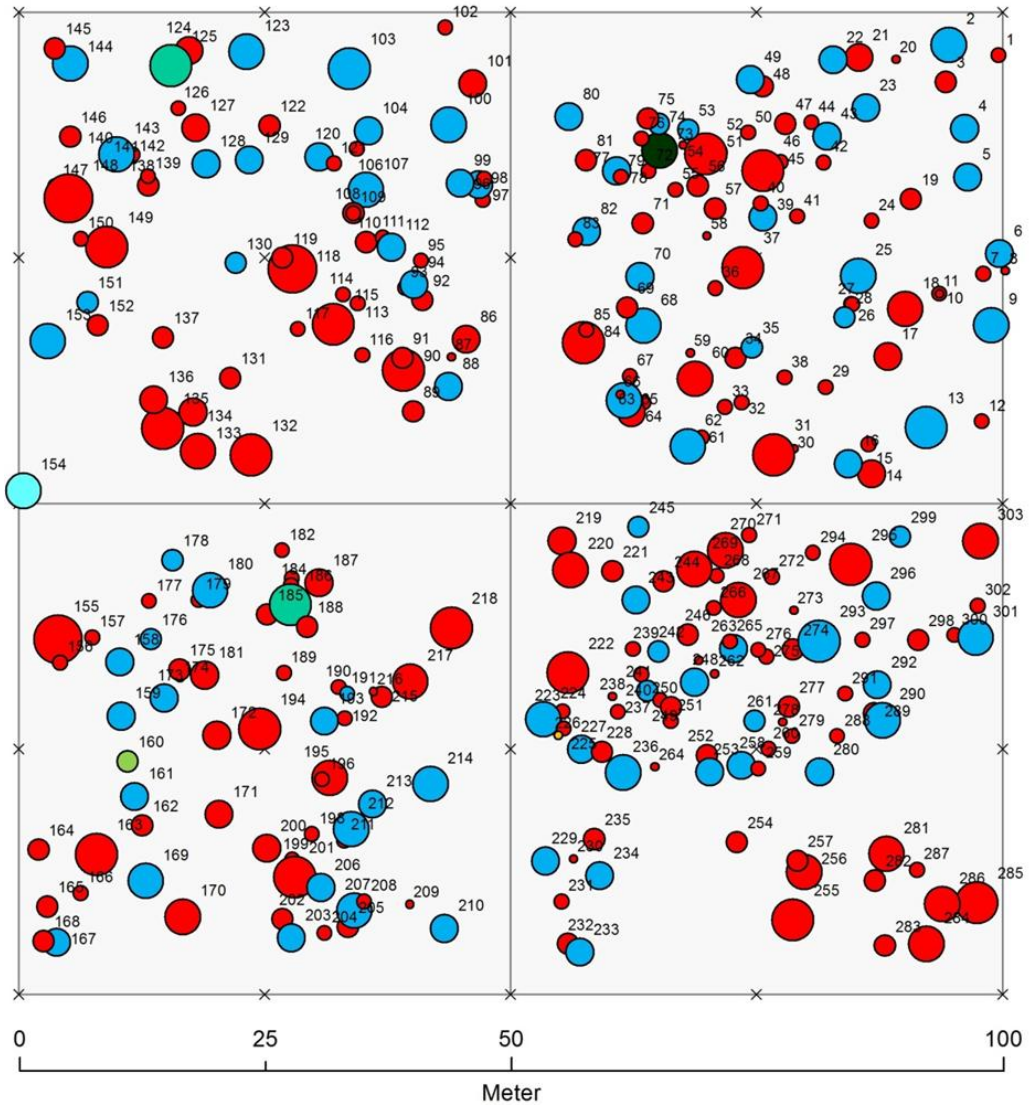

Tree species

- Beech
- Oak
- Hornbeam
- Birch
- Larch
- Pine
- Spruce

DBH (cm)

- 8,9 - 15,0
- 15,1 - 25,0
- 25,1 - 35,0
- 35,1 - 45,0
- 45,1 - 55,0
- 55,1 - 65,0
- 65,1 - 75,0

N

Národní lesnický institut

Marteloscope – Královský Hvozd

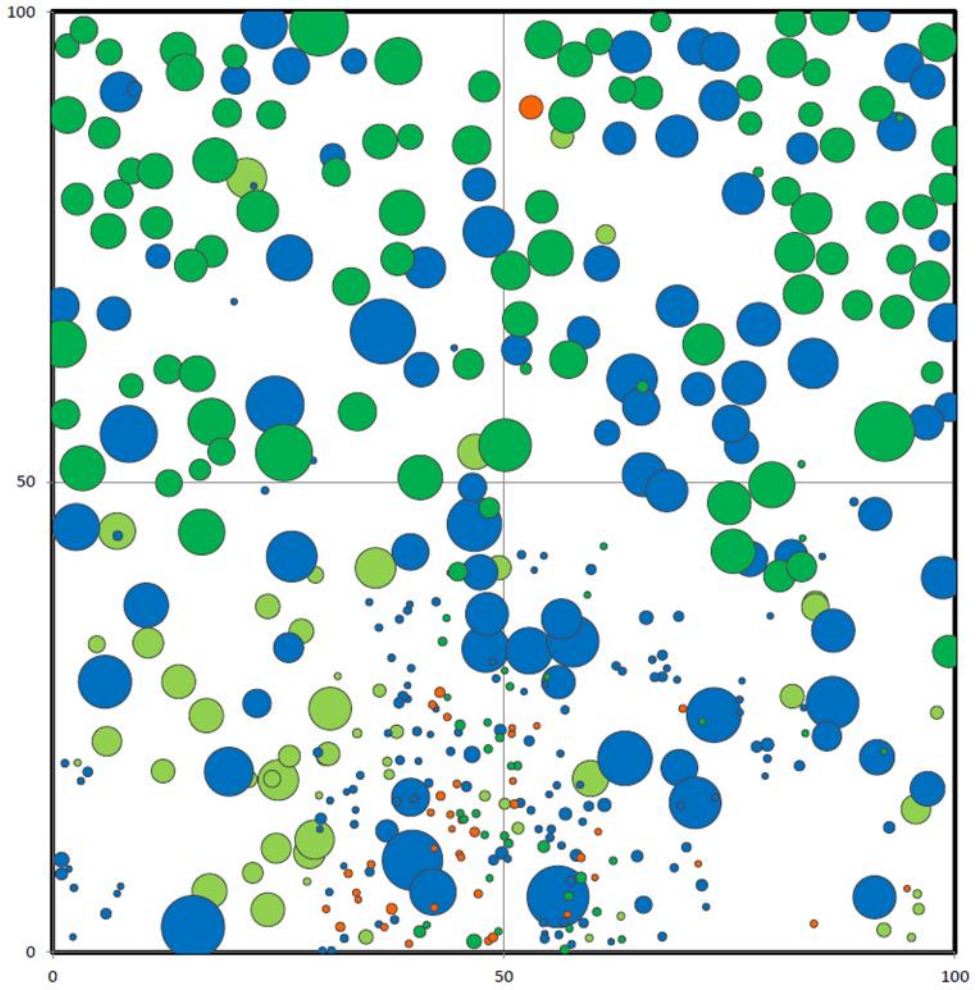

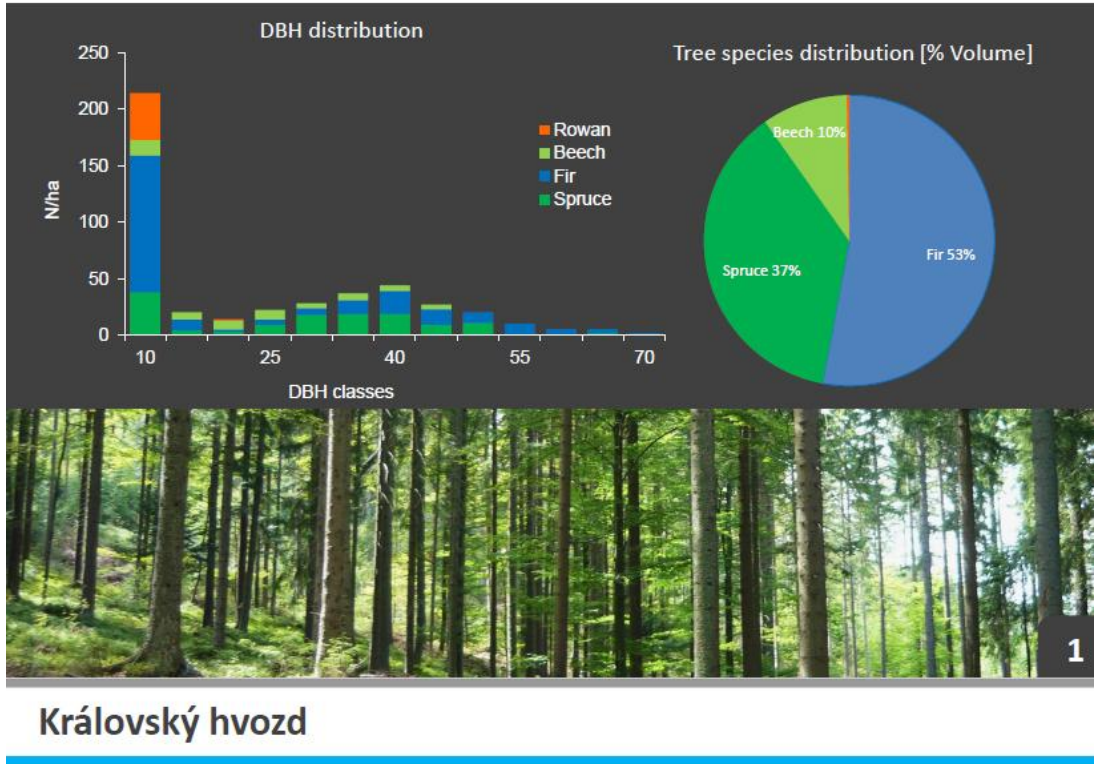

Královský hvozd

Národní lesnický institut

Marteloscope – Královský Hvozd – struktura kvality dřeva a mikrostanovišť

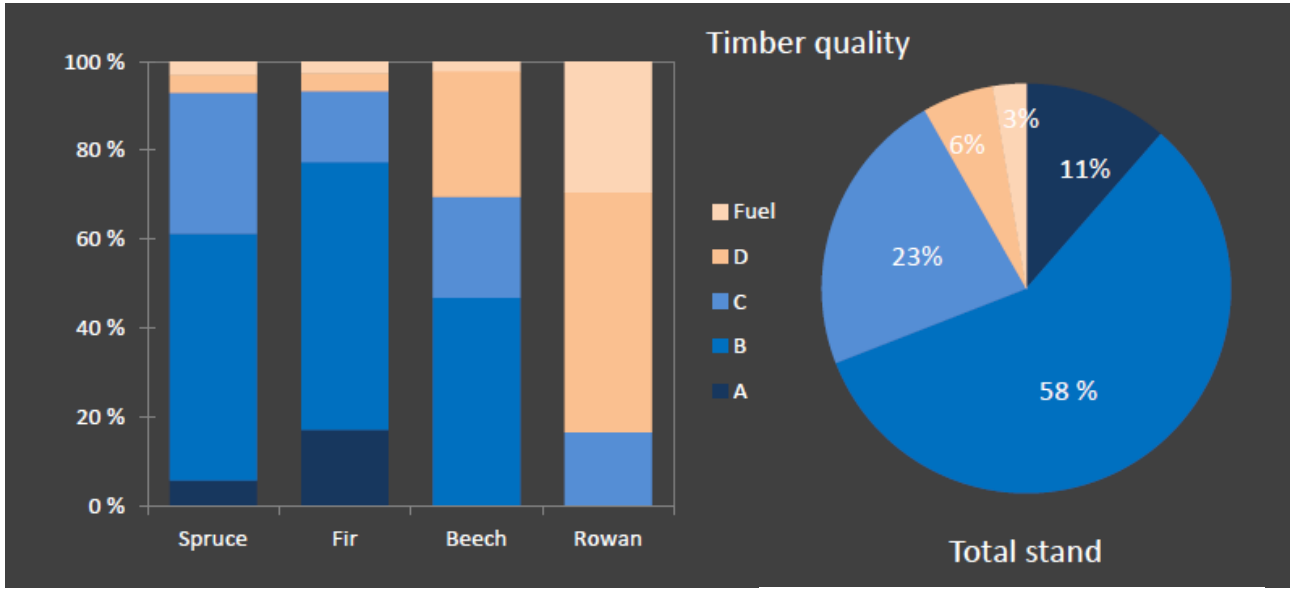

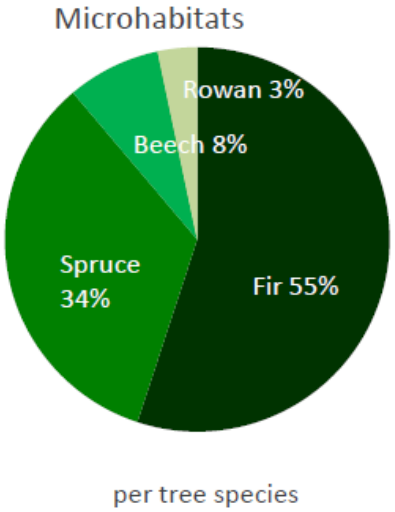

per tree species

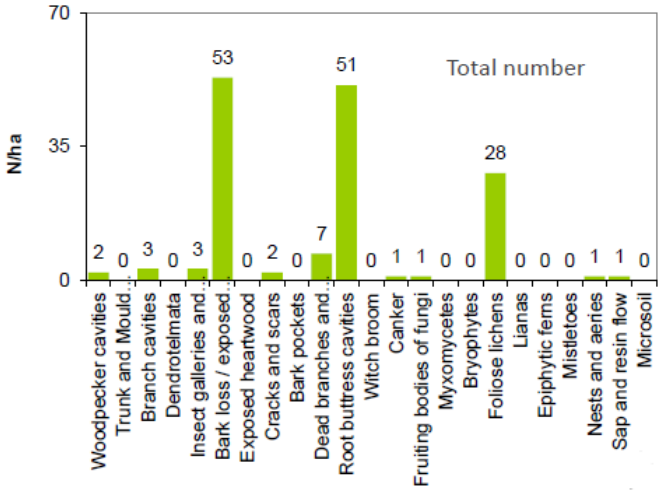

Národní lesnický institut

Marteloscope – Královský Hvozd – tematické mapy

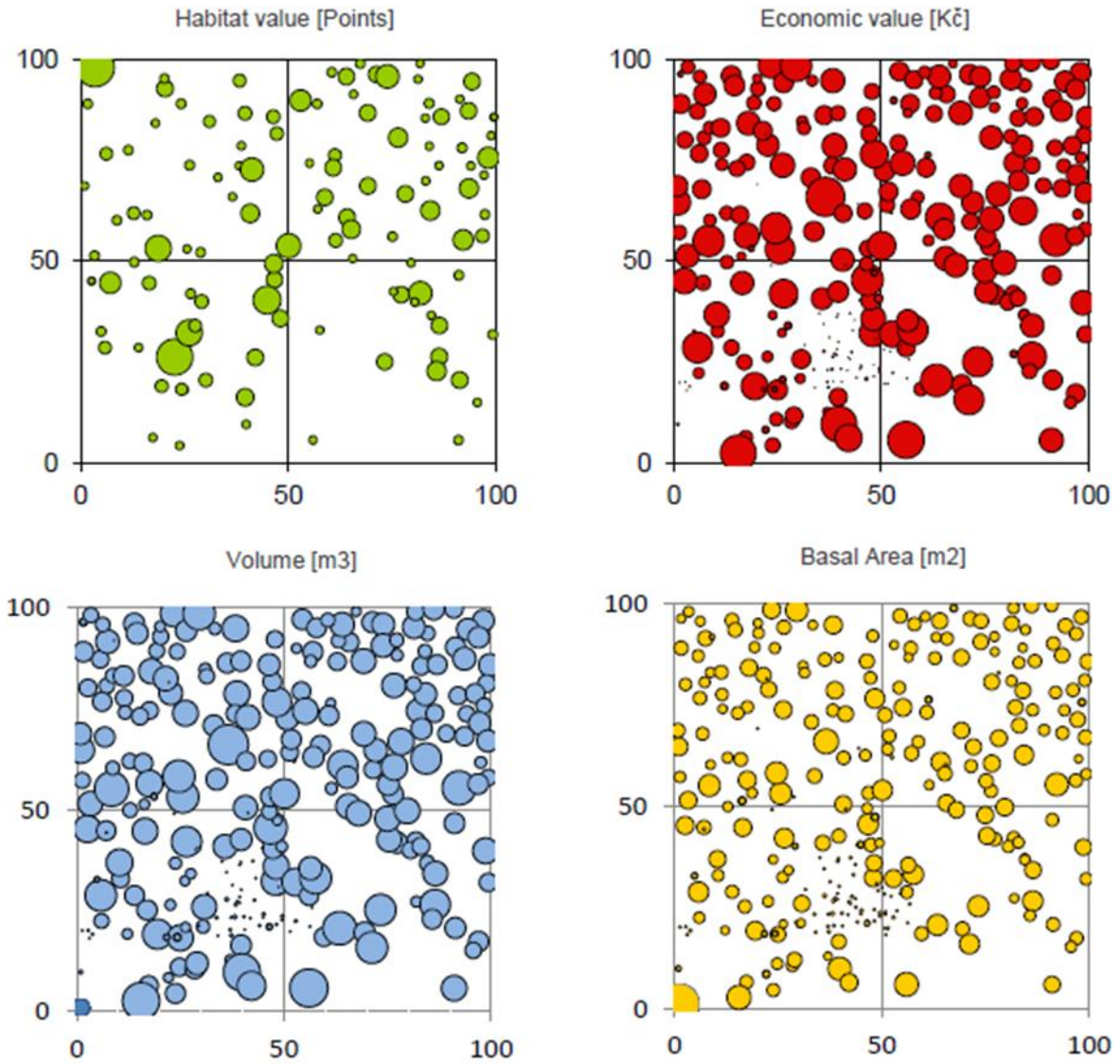

Národní lesnický institut

Marteloscope – software

Program v tabletu obsahuje:

- polohy jednotlivých stromů
- veškeré informace k jednotlivým stromům (po kliknutí na strom, vydíme dendrometrické údaje, cenu a počet ekologických bodů)
- možnost výběru podle vlastní volby
- shrnutí a uložení výsledku vlastního výběru stromů

Národní lesnický institut

Marteloscope – software – nové moduly

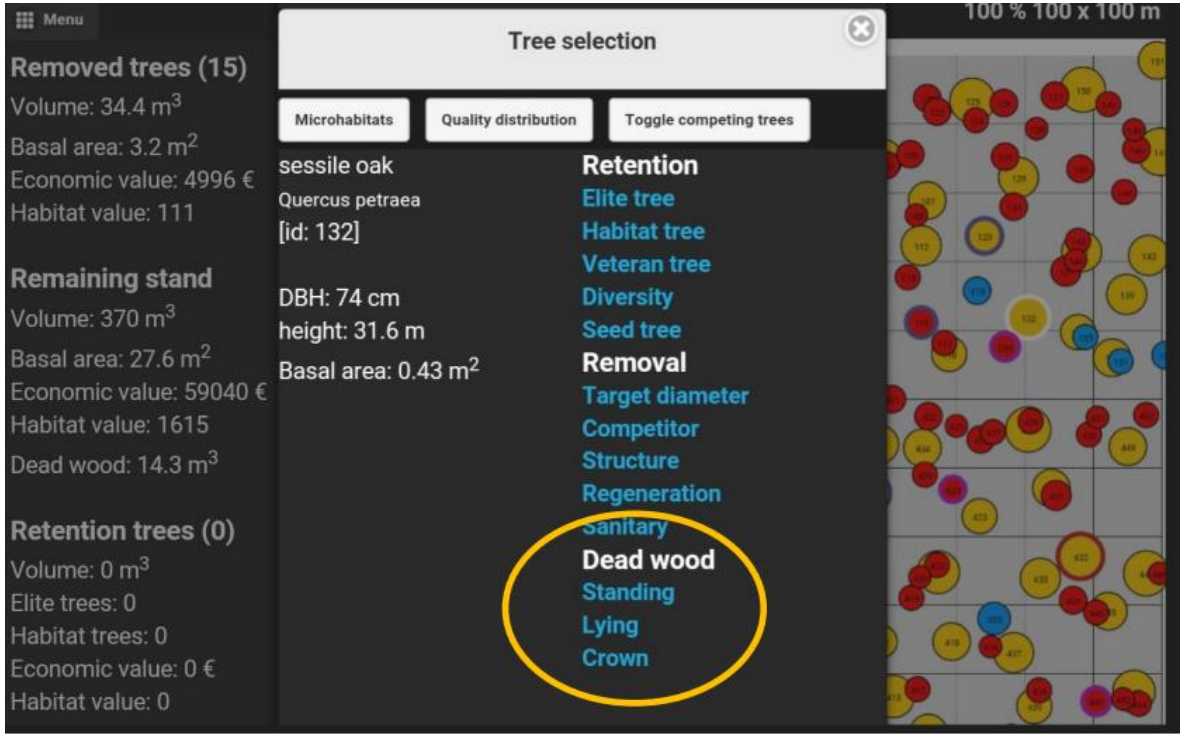

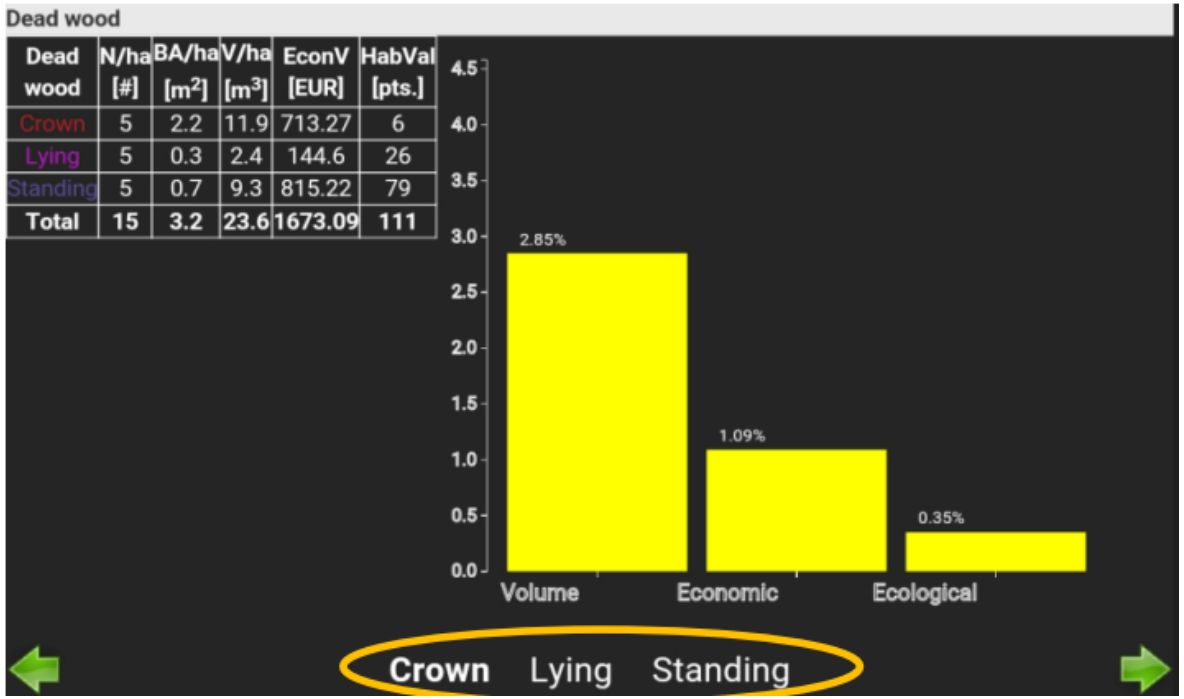

Národní lesnický institut

Marteloscope – software – nové moduly

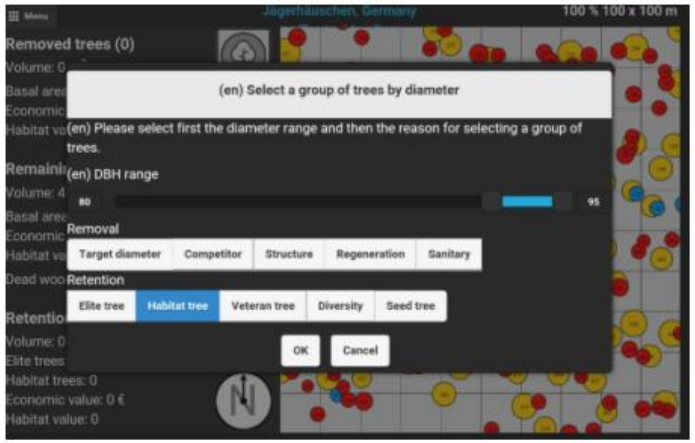

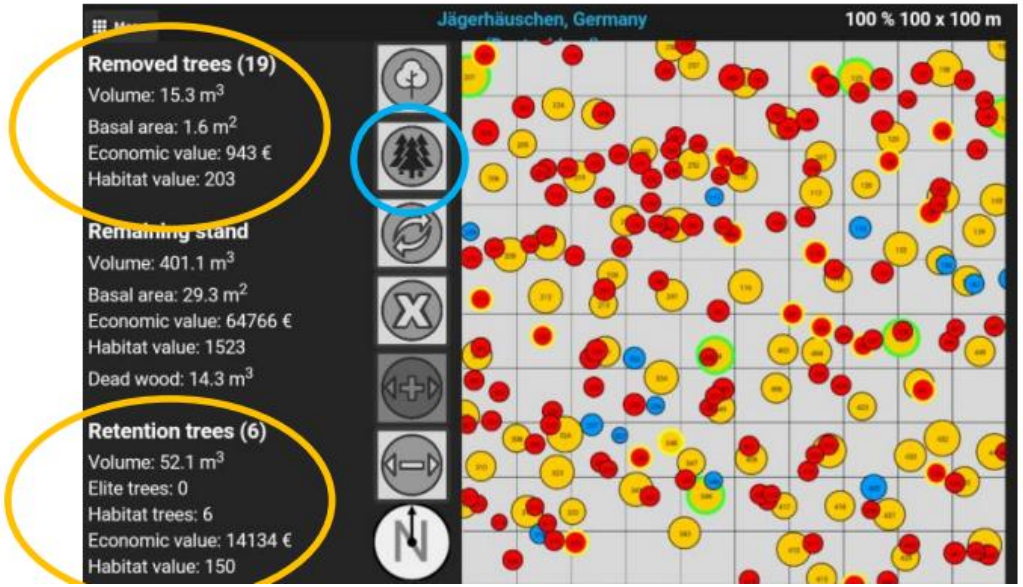

Národní lesnický institut

Marteloscope – software – nové moduly

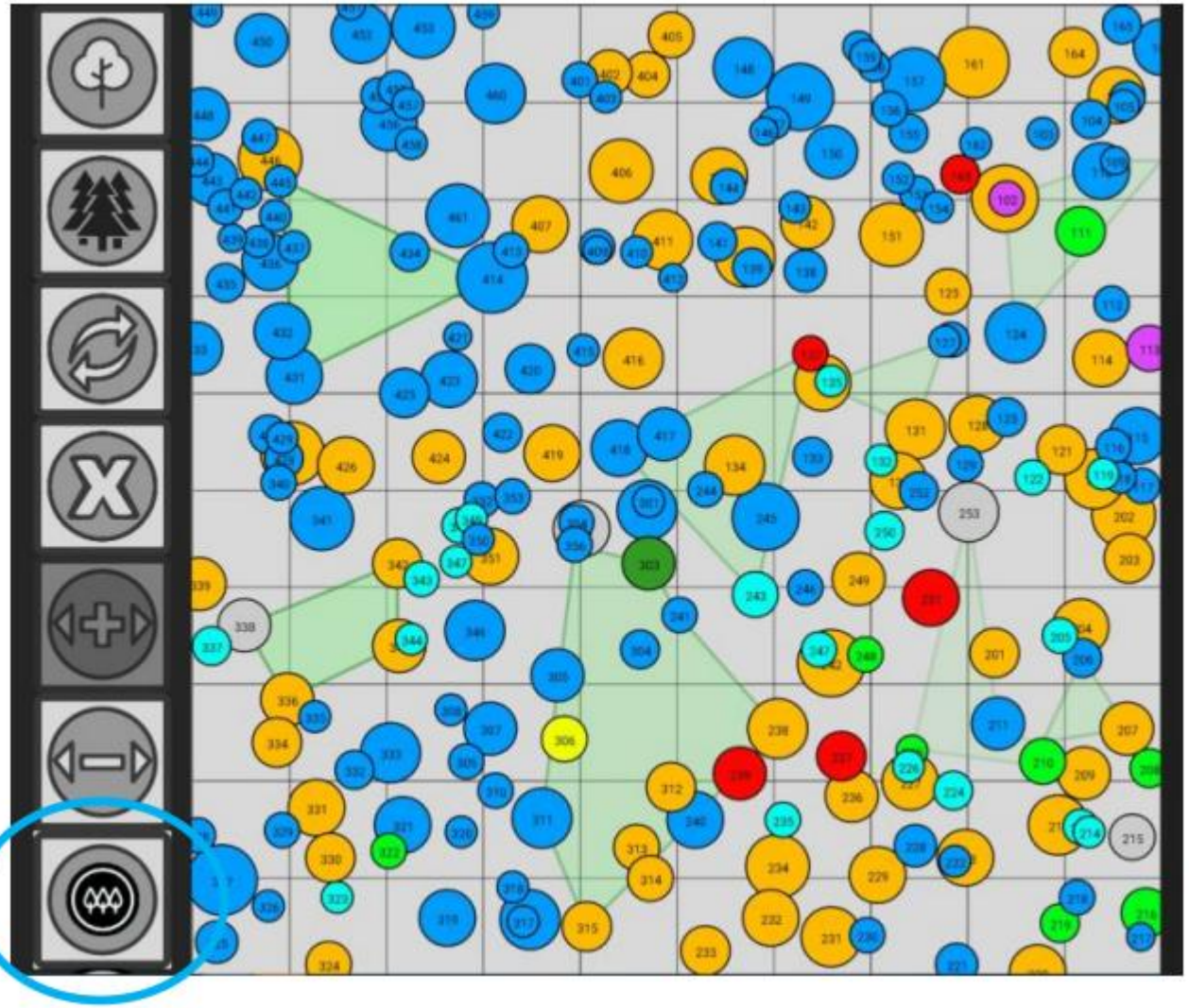

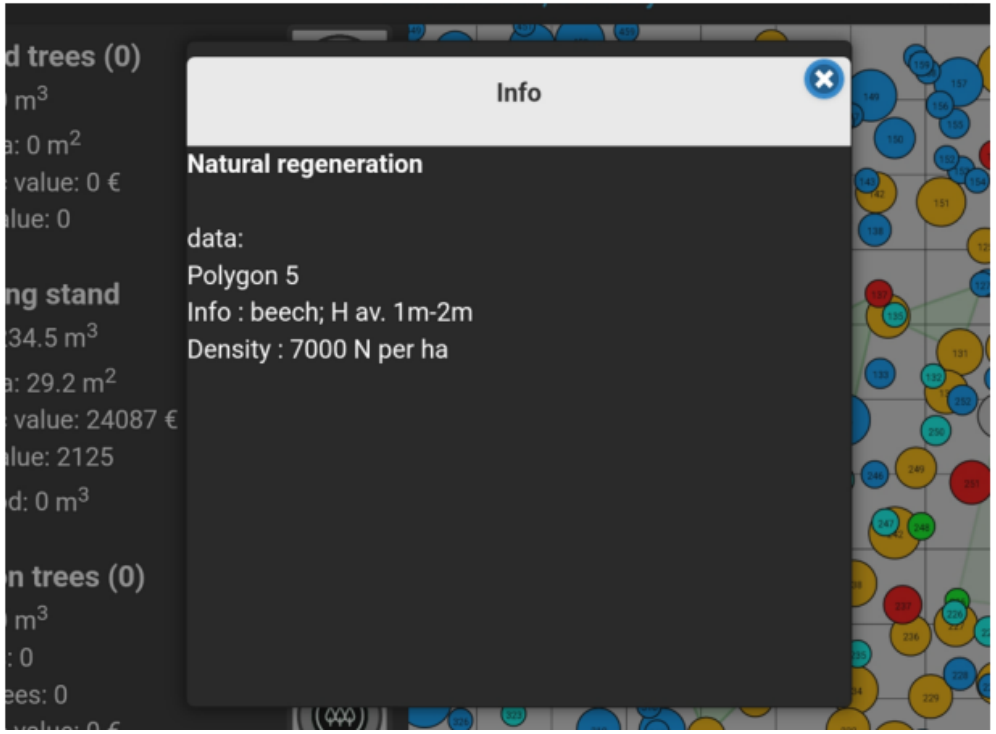

Národní lesnický institut

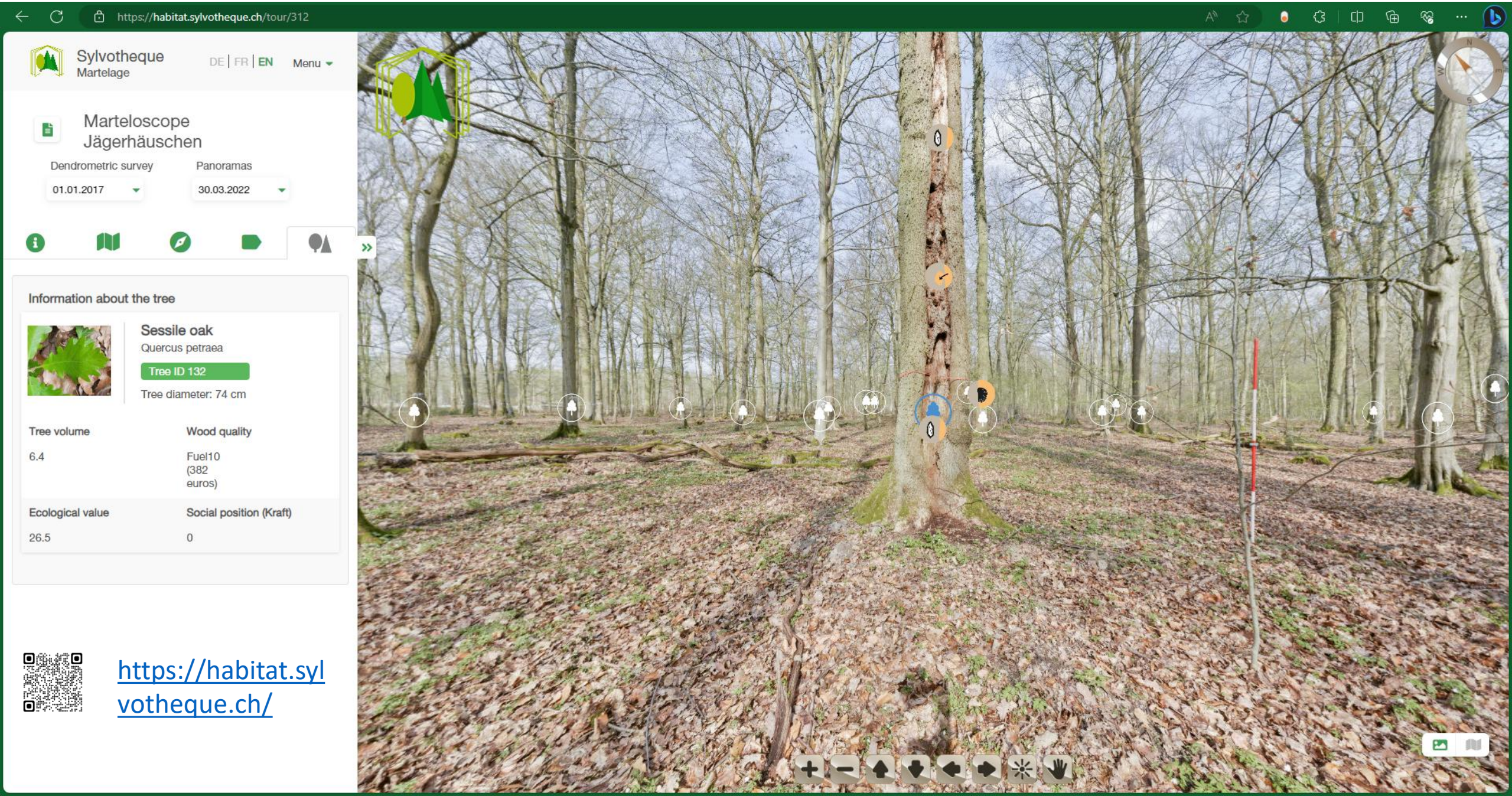
https://habitat.sylvotheque.ch/tour/312
Sylvotheque
Martelage
DE | FR | EN
Menu
Marteloscope
Jägerhäuschen
Dendrometric survey
01.01.2017
Panoramas
30.03.2022
Information about the tree
Sessile oak
Quercus petraea
Tree ID 132
Tree diameter: 74 cm
Tree volume
6.4
Wood quality
Fuel10
(382
euros)
Ecological value
26.5
Social position (Kraft)
0
https://habitat.sylvotheque.ch/

Marteloscope – komparace výsledků

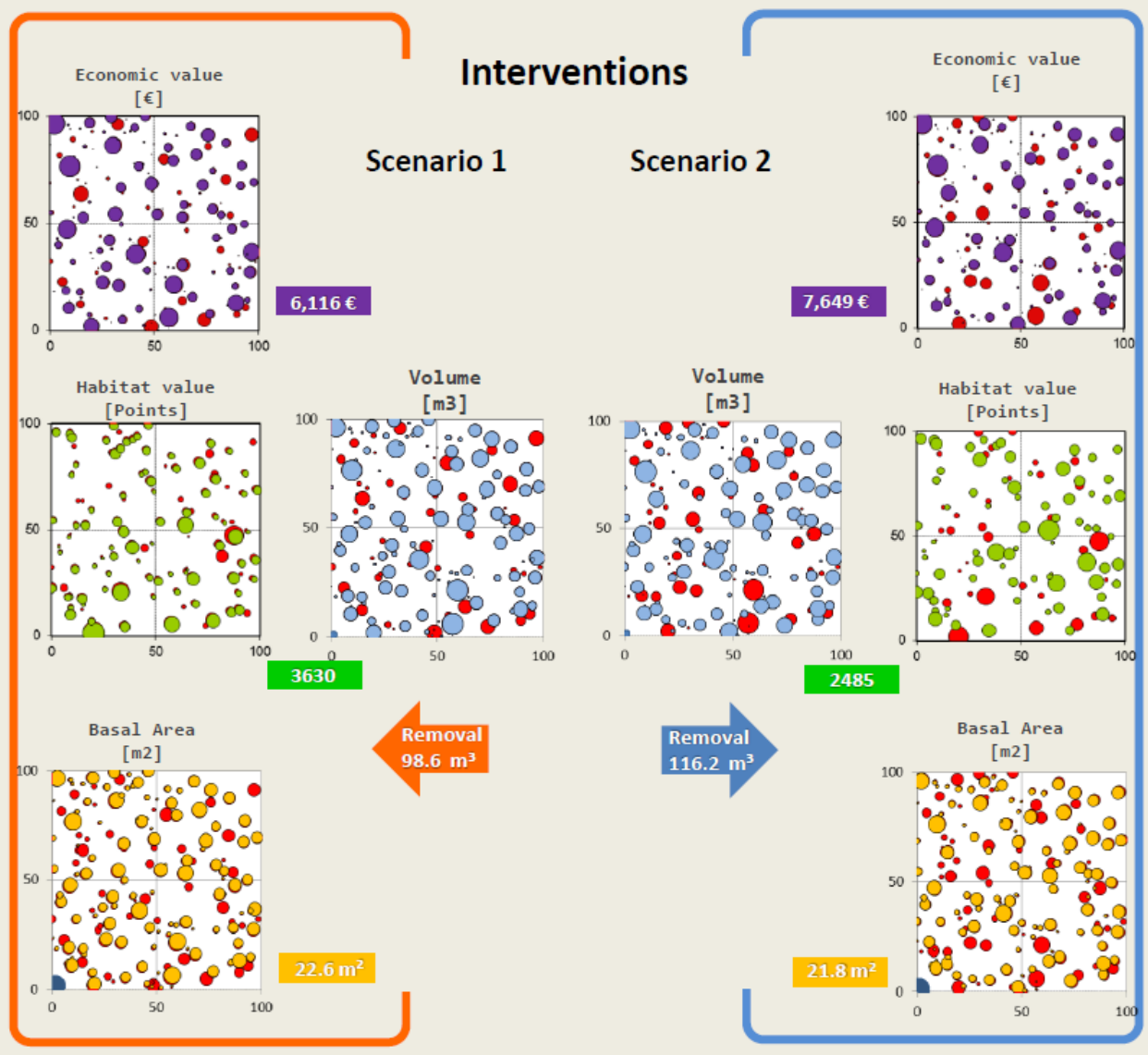

Scénáře výběru:
Scénář 1 – méně peněz více, zůstává mnohem více ekologických bodů srovnatelná hmota i kruhová základna
Scénář 2 – na hmotu podobný výsledek, na ploše zůstává výrazně méně ekologických bodů

Národní lesnický institut

Marteloscope – budoucí vývoje, za 30 let

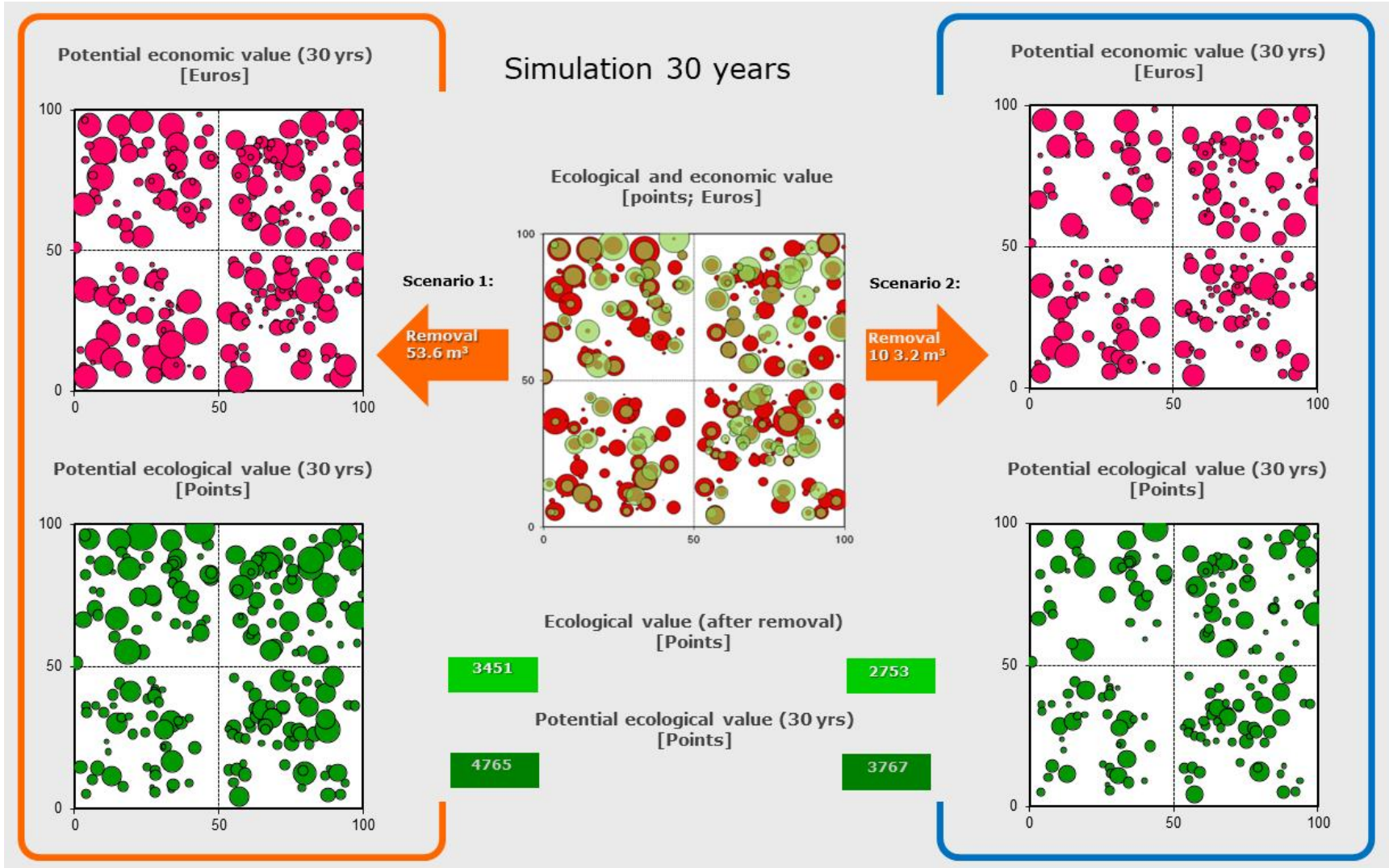

Národní lesnický institut

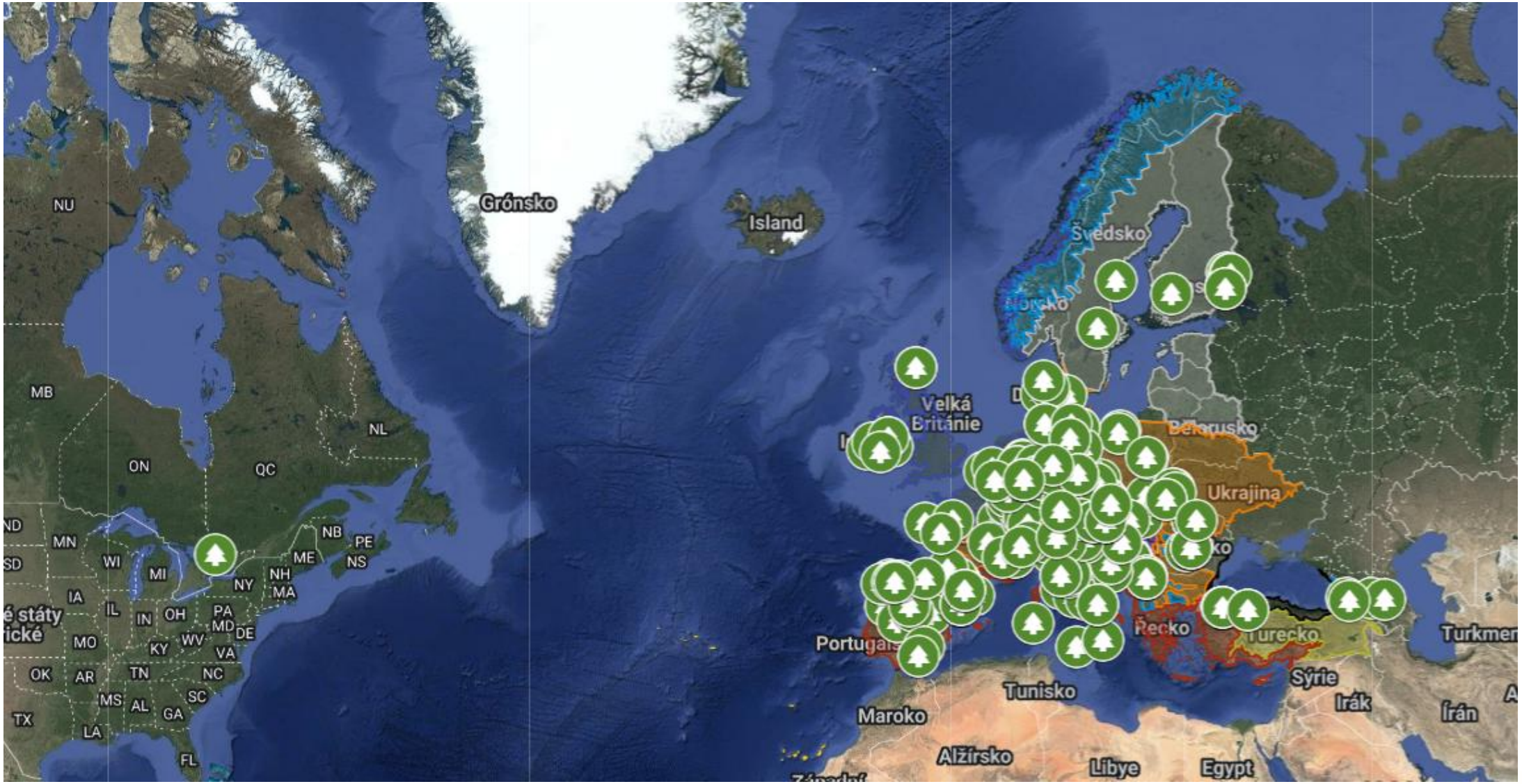

Národní lesnický institut

Královský hvozd – Spruce

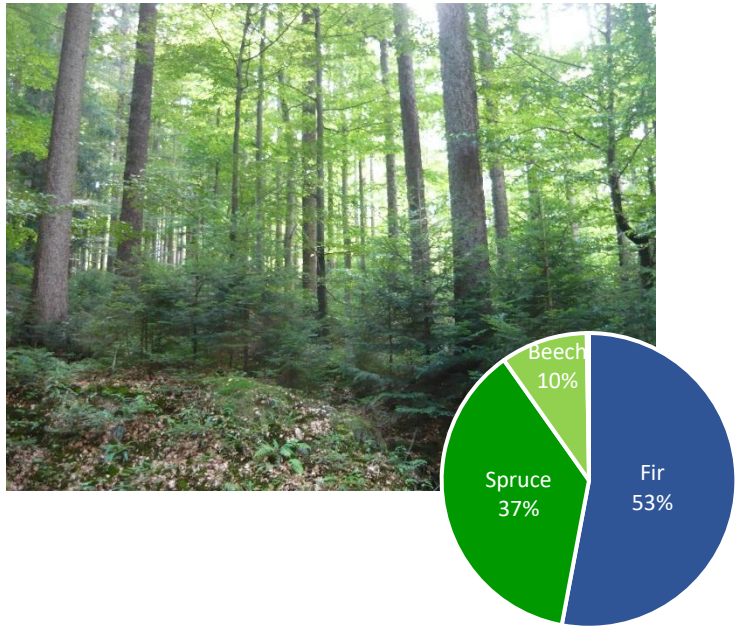

Manětínská vrchovina - Pine

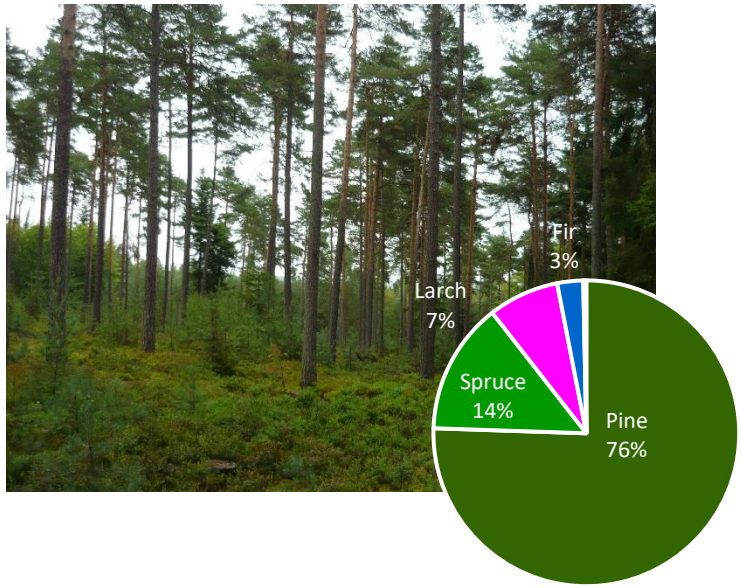

Summary of Integrate+ Marteloscopes in Czech Republic

- production forest
- easy availability
- basic economic species

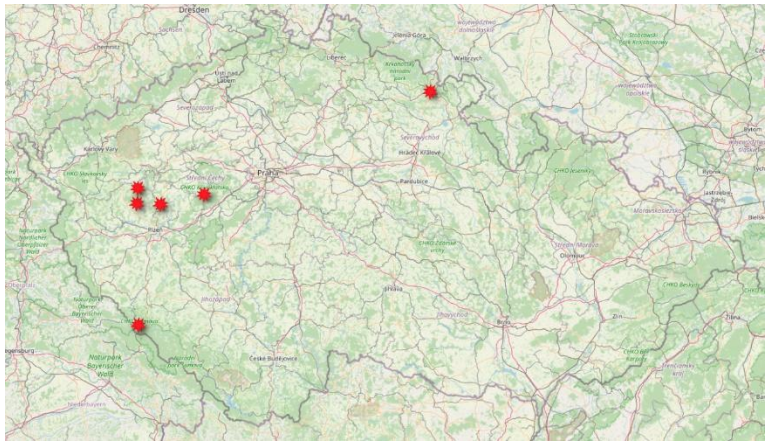

Name	Volume [m3]	Basal area [m2]	Number of trees	Habitat points
Čečiny	480,1	38,1	387	1361
Královský hvozd	328,7	28,7	448	1092
Křivoklát	435,6	34,2	523	1952
Manětínská vrchovina	156,6	19,3	316	926
Chlumská hora	306,9	27,3	480	734
Trutnov	555,5	43,2	495	1105

Křivoklát – Beech

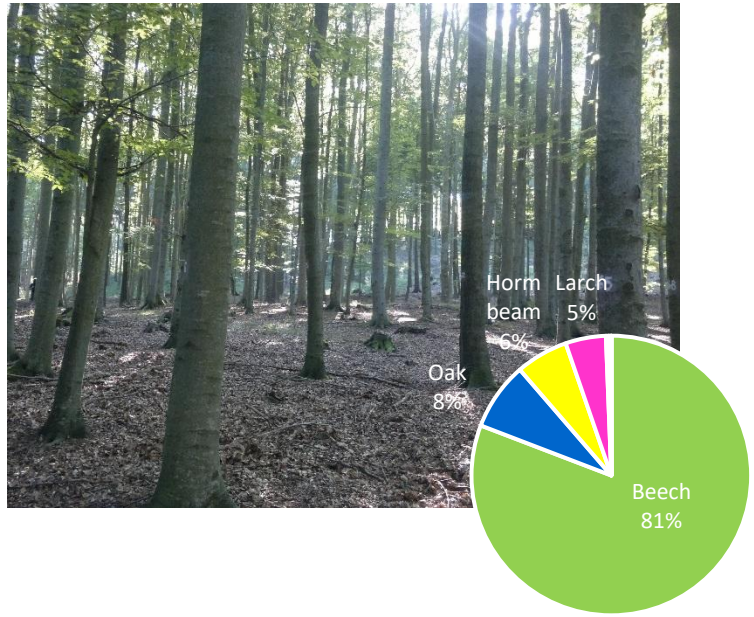

Čečiny – Oak

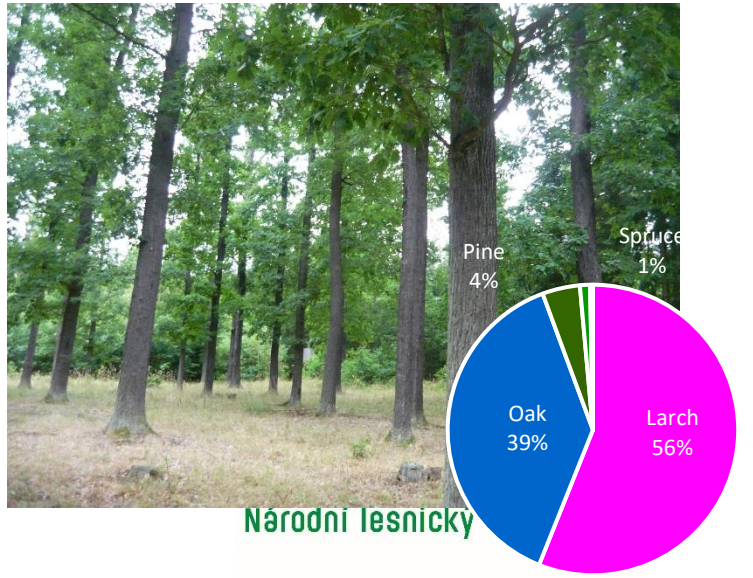

Národní lesnický

Chlumská hora - Oak

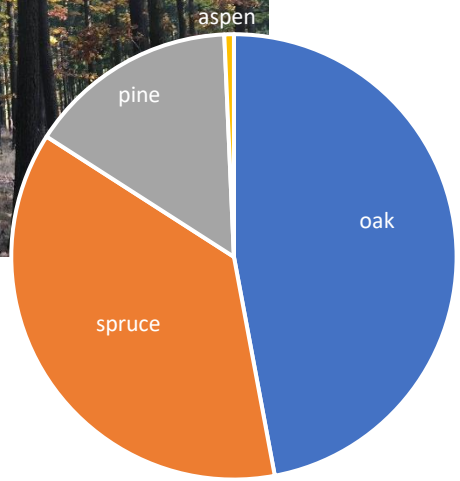

Trunov - Mixed stand

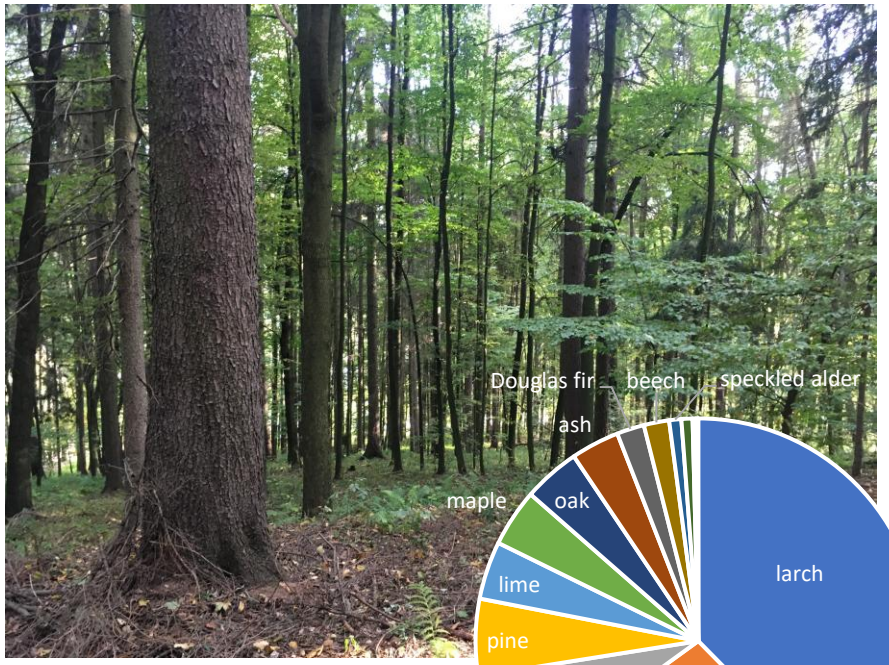

Národní lesnický institut

Další použití Marteloscopů – sledování vývoje přirozené obnovy

The Marteloscope Čečiny - natural regeneration 2016

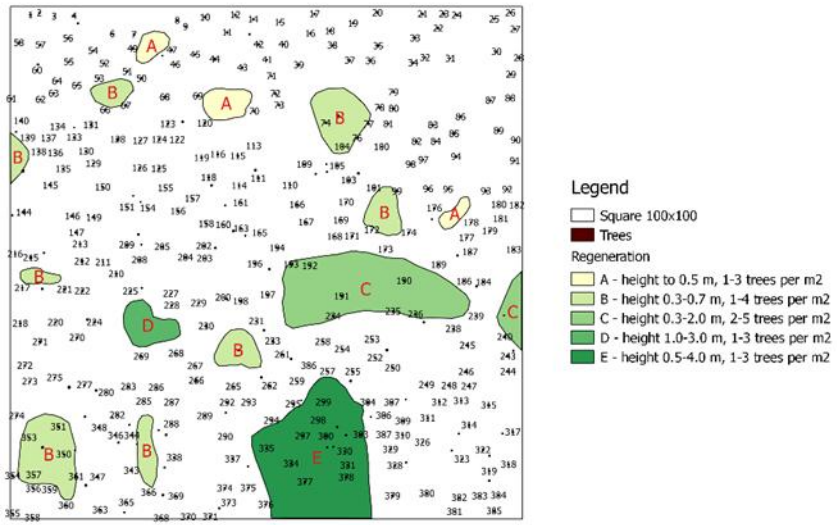

The Marteloscope Kralovsky hvozd

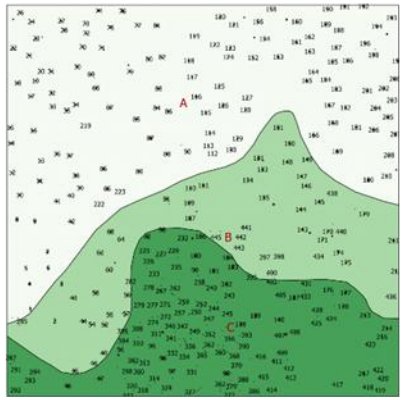

The Marteloscope Manetinska vrchovina

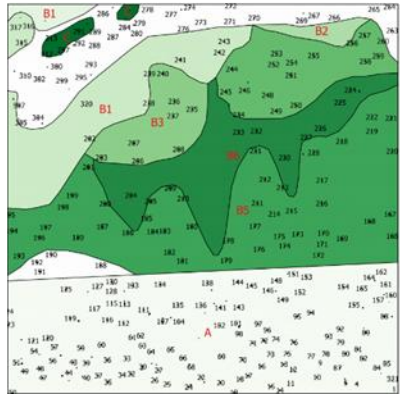

Zachycení různých věkových tříd obnov, díky lokalizaci stromů je možno po určité době opakovat zjišťování a vyhodnotit postup obnovy

Národní lesnický institut

Demonstrační objekty v LH

LESNICKÉ PARKY

DEMONSTRAČNÍ OBJEKTY

DEMONSTRAČNÍ PLOCHY

Lesnické parky (LP) zakládané dle schváleného standartu (MZe) pro lesnické parky, přitom není vyloučeno uvnitř těchto objektů zakládat i DO.

Seznam lesnických parků

Členění demonstračních objektů

DEMONSTRAČNÍ OBJEKTY

Více o demonstračních objektech

Číst více

Členění demonstračních objektů

Číst více

Mapa demonstračních objektů

Číst více

Národní lesnický institut

Demonstrační objekty v LH

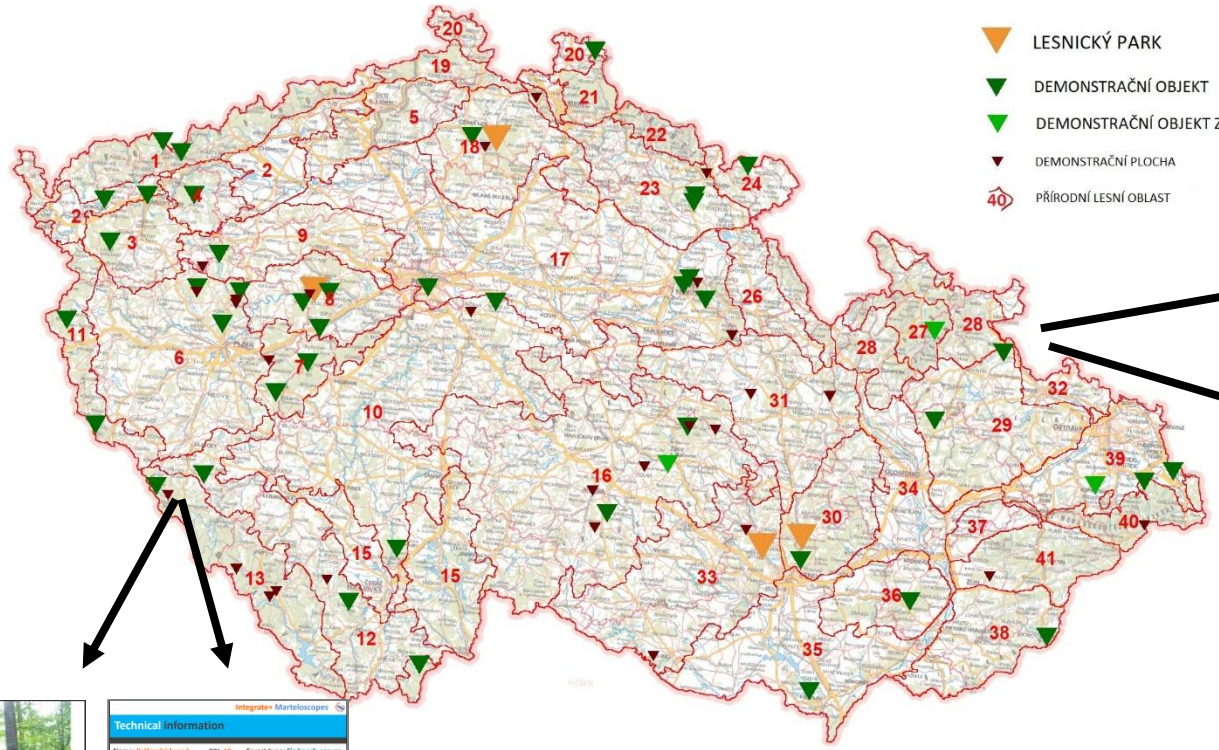

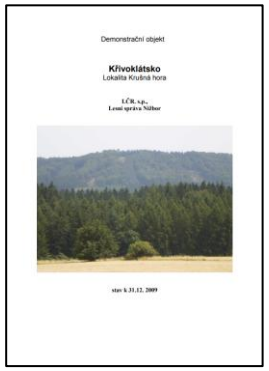

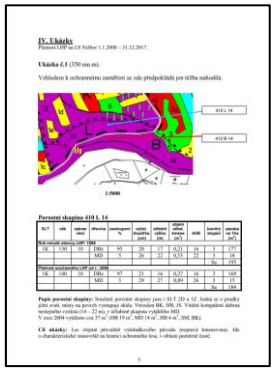

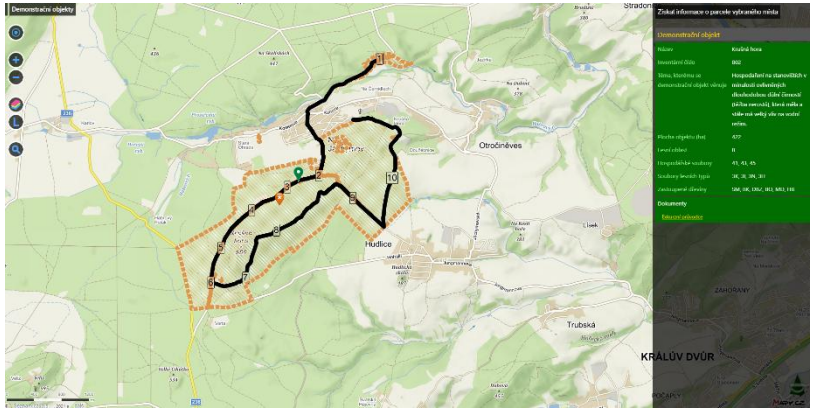

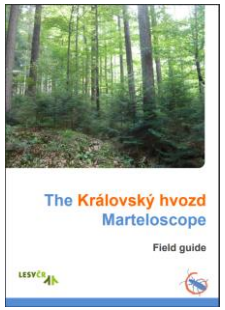

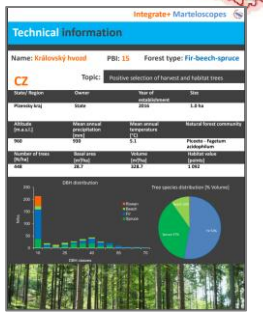

4 lesnické parky
42 demonstračních objektů
28 demonstračních ploch - 6 Marteloscopes
- 22 demonstračních ploch nepasečného hospodaření Pro Silva

Národní lesnický institut

Demonstrační objekty v LH

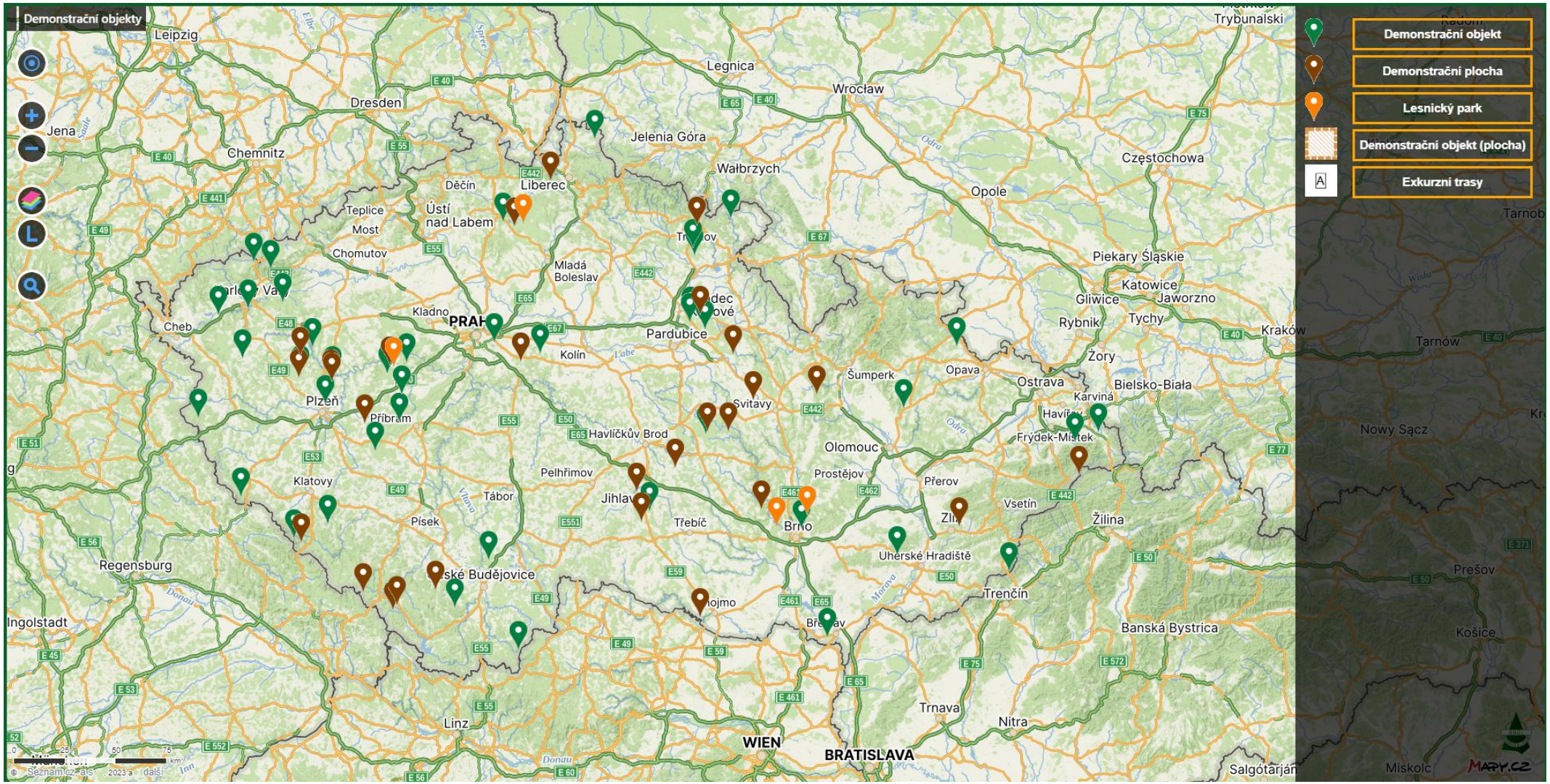

Národní lesnický institut

Demonstrační objekty v LH

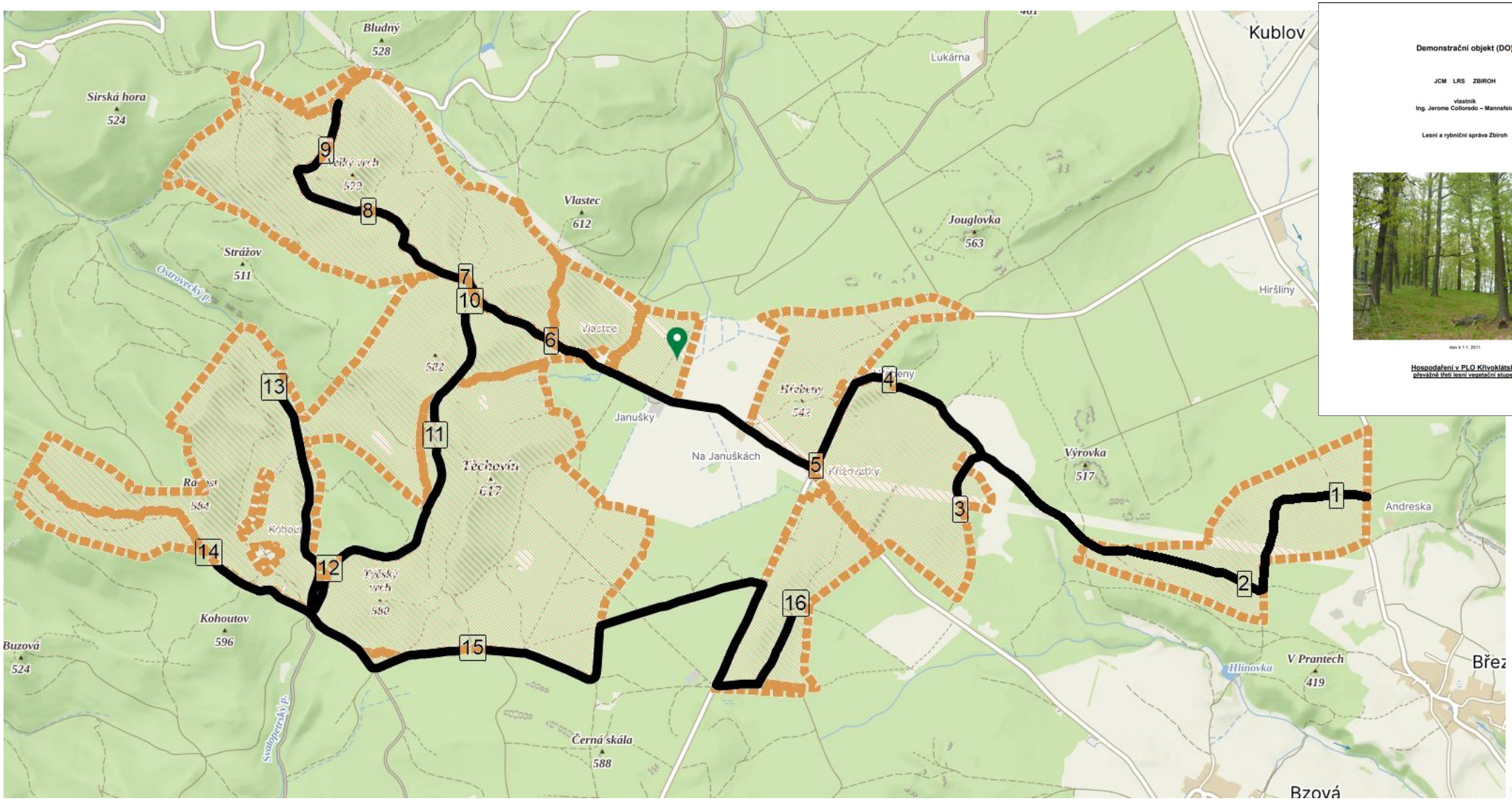

Demonstrační objekt (DO)

JCM LRS ZBIROH

vlastník
Ing. Jerome Colloredo – Mannsfeld

Lesní a rybniční správa Zbiroh

Hospodaření v PLO Křivoklátsko
převážné třetí lesní vegetační stupeň

Národní lesnický institut

Síť Integrate Network Multi-Donor Trust Fund – zkráceně Integrate Network – je aliance zástupců různých evropských zemí, která podporuje začleňování ochrany přírody do udržitelného lesního hospodaření na úrovni politiky, praxe a výzkumu. Výzvy spojené s lesním hospodařením a ochranou přírody jsou v Evropě poměrně podobné. Integrate Network podporuje výměnu úspěšných praktik v řízení lesů a zkušeností mezi svými členy. Evropský lesnický institut (EFI) provází tento proces ve své roli sekretariátu a shromažďuje vědecké a praktické důkazy o úspěšném uplatňování integrovaných přístupů k lesnímu hospodaření, odborném školení a komunikaci.

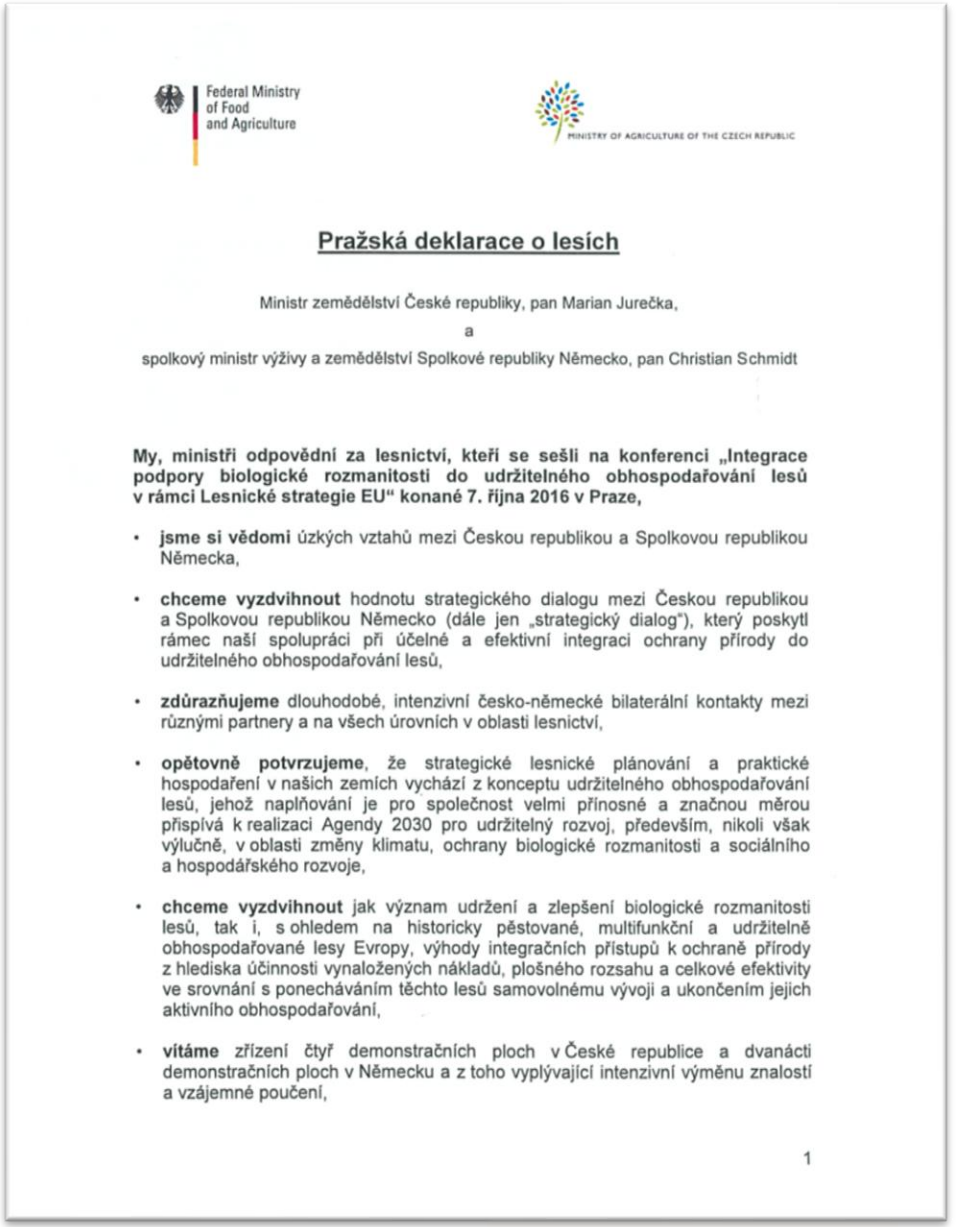

Federal Ministry of Food and Agriculture

MINISTRY OF AGRICULTURE OF THE CZECH REPUBLIC

Pražská deklarace o lesích

Ministr zemědělství České republiky, pan Marian Jurečka,

a

spolkový ministr výživy a zemědělství Spolkové republiky Německo, pan Christian Schmidt

My, ministři odpovědní za lesnictví, kteří se sešli na konferenci „Integrace podpory biologické rozmanitosti do udržitelného obhospodařování lesů v rámci Lesnické strategie EU" konané 7. října 2016 v Praze,

- **jsme si vědomi** úzkých vztahů mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německa,
- **chceme vyzdvihnout** hodnotu strategického dialogu mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo (dále jen „strategický dialog"), který poskytl rámec naší spolupráci při účelné a efektivní integraci ochrany přírody do udržitelného obhospodařování lesů,
- **zdůrazňujeme** dlouhodobé, intenzivní česko-německé bilaterální kontakty mezi různými partnery a na všech úrovních v oblasti lesnictví,
- **opětovně potvrzujeme**, že strategické lesnické plánování a praktické hospodaření v našich zemích vychází z konceptu udržitelného obhospodařování lesů, jehož naplňování je pro společnost velmi přínosné a značnou měrou přispívá k realizaci Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, především, nikoli však výlučně, v oblasti změny klimatu, ochrany biologické rozmanitosti a sociálního a hospodářského rozvoje,
- **chceme vyzdvihnout** jak význam udržení a zlepšení biologické rozmanitosti lesů, tak i, s ohledem na historicky pěstované, multifunkční a udržitelně obhospodařované lesy Evropy, výhody integračních přístupů k ochraně přírody z hlediska účinnosti vynaložených nákladů, plošného rozsahu a celkové efektivity ve srovnání s ponecháváním těchto lesů samovolnému vývoji a ukončením jejich aktivního obhospodařování,
- **vítáme** zřízení čtyř demonstračních ploch v České republice a dvanácti demonstračních ploch v Německu a z toho vyplývající intenzivní výměnu znalostí a vzájemné poučení,

1

Integrate Triangle

Národní lesnický institut

Spolupráce na projektu Integrate

306 SITES IN 28 COUNTRIES - STATUS SEPT. 2026

~~**273 SITES IN 27 COUNTRIES - STATUS OCTOBER 2025**~~
~~**223 SITES IN 25 COUNTRIES - STATUS OCTOBER 2023**~~

Integrate Network – svěřenecký fond od roku 2022 – každoroční příspěvek

Předsedající stát každý rok jiný – 2022 Španělsko, 2023 Lucembursko, 2024 Rakousko, 2025 Irsko, 2026 Maďarsko, 2027 Česko

Národní lesnický institut

9. setkání Integrate Network v Lucembursku

Národní lesnický institut

9. setkání Integrate Network v Lucembursku

Národní lesnický institut

9. setkání Integrate Network v Lucembursku

Národní lesnický institut

10. setkání Integrate Network v Rakousku

Kohlberg – Thomas Burtscher

Národní lesnický institut

10. setkání Integrate Network v Rakousku

Národní lesnický institut

10. setkání Integrate Network v Rakousku

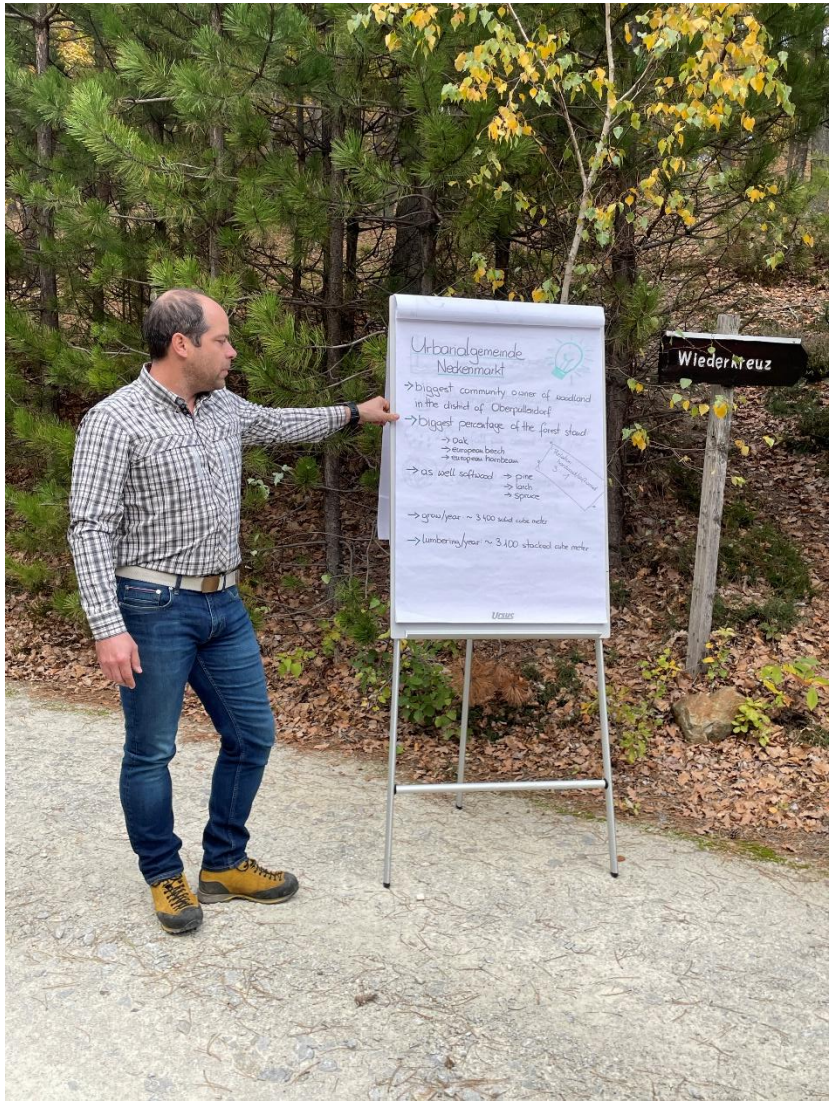

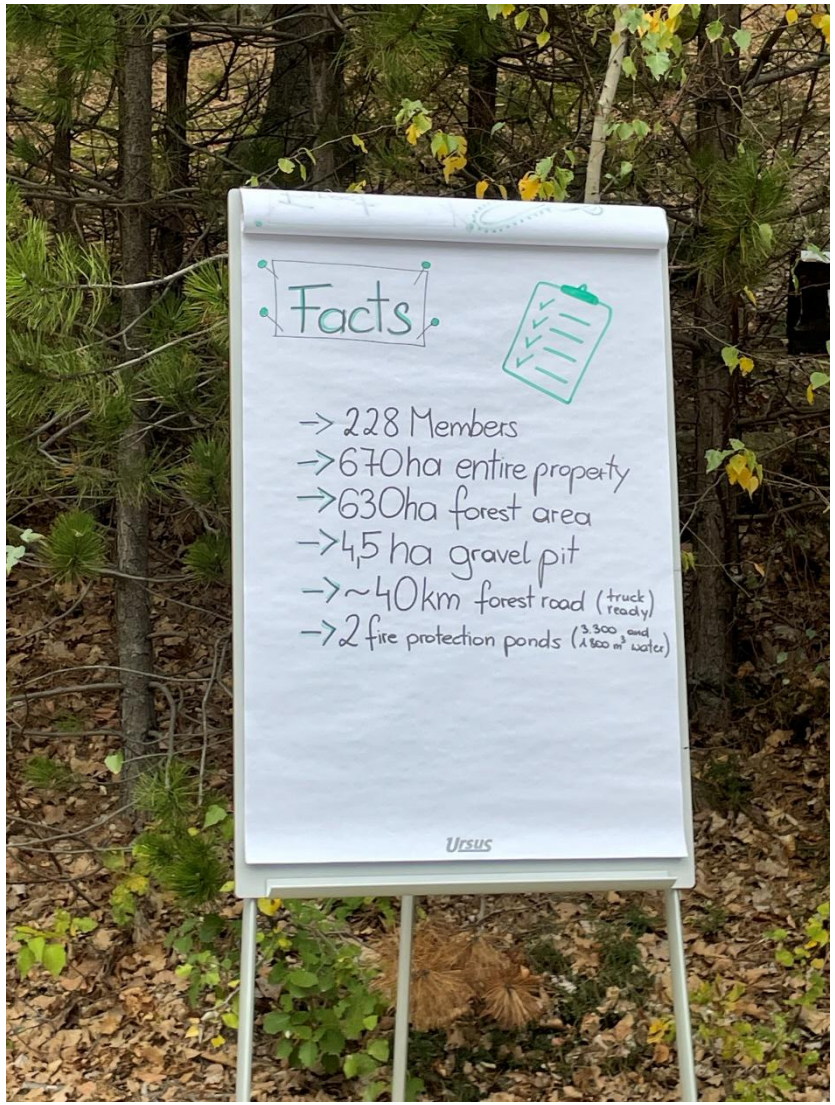

Neckenmarkt
–
Markus Lang

Národní lesnický institut

10. setkání Integrate Network v Rakousku

Národní lesnický institut

11. setkání Integrate Network v Irsku

důraz na privátní lesy a agrolesnictví
zalesňování – velký nárůst lesnatosti v posledních letech

Národní lesnický institut

Projekt Integrate – Irsko

Národní lesnický institut

Projekt Integrate – Irsko

dní lesnický institut

Projekt Integrate – Irsko

Národní lesnický institut

Projekt Integrate – zajímavosti ze sítě

Index potenciálu biologické rozmanitosti

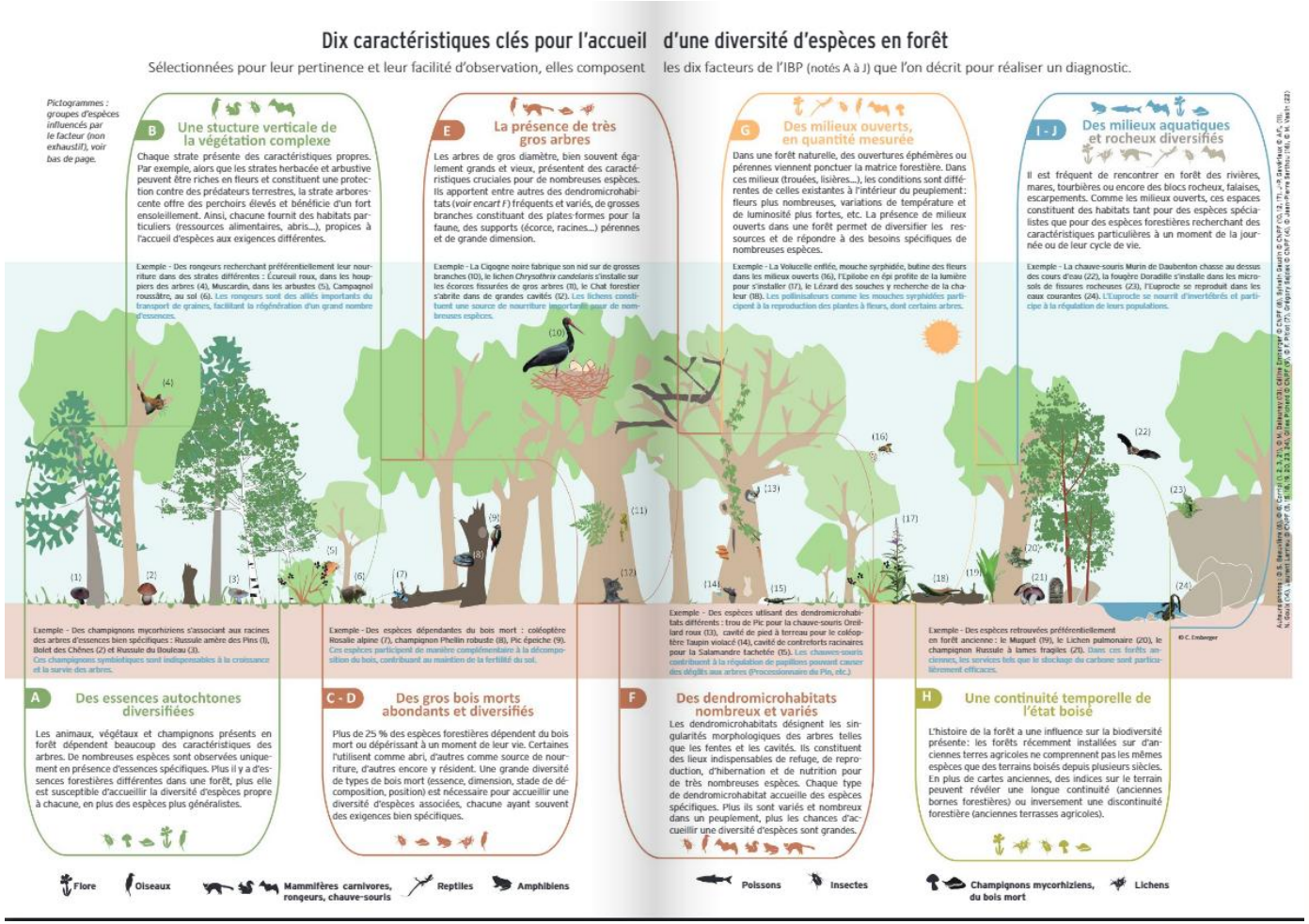

Bodová škála pro 7 základních ukazatelů:

- Původní dřeviny
- Vertikální struktura
- Silné stojící souše
- Ležící mrtvé dřevo
- Silné žijící stromy
- Mikrohabitáty
- „Zápoj“ (pokryvnost rostlinami)

Doplňující ukazatele:

- Doba trvání porostu
- Vodní prostředí
- Skalnaté prostředí

Národní lesnický institut

Projekt Integrate – zajímavosti ze sítě

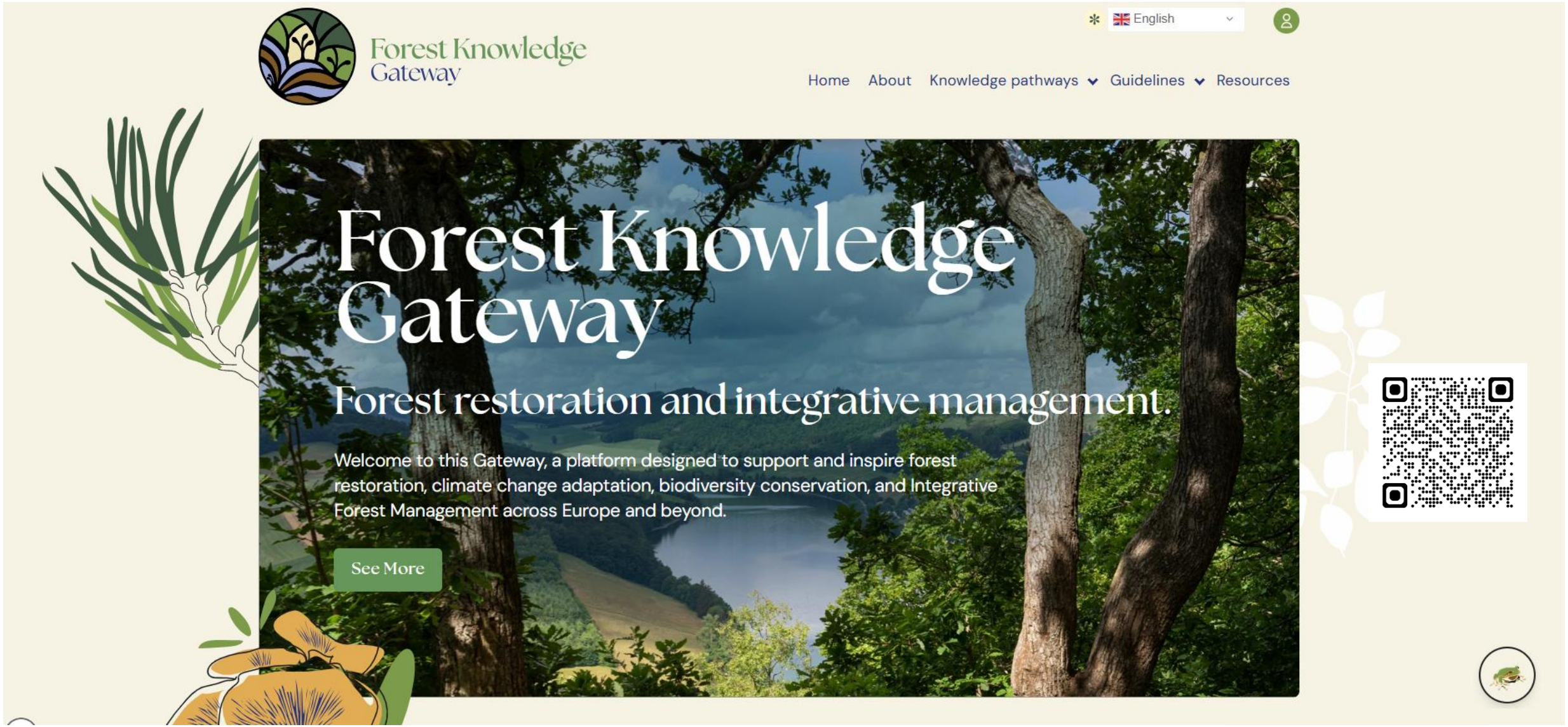

12. setkání v Integrate Network - Maďarsko

Národní lesnický institut

Integrate Network - Maďarsko

Národní lesnický institut

Projekt Integrate - Maďarsko

Národní lesnický institut

Integrate Network - Maďarsko

Národní lesnický institut

Projekt Integrate - Maďarsko

Národní lesnický institut

Integrate Network - Maďarsko

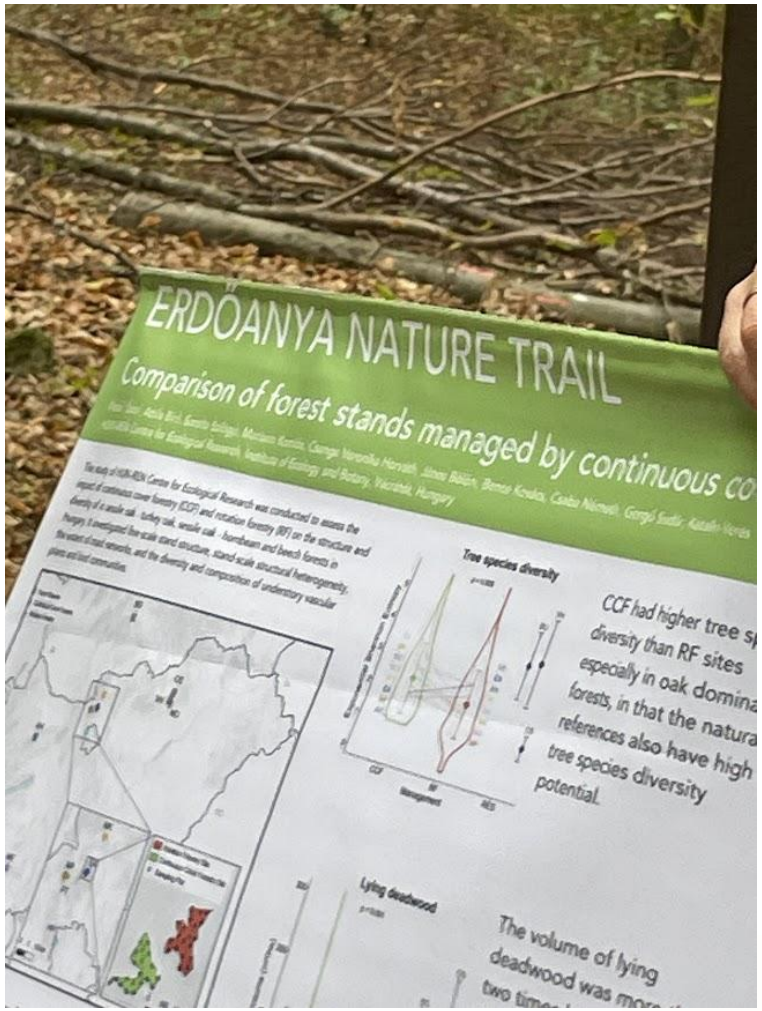

Národní lesnický institut

Is Assisted Migration needed in all Sites?

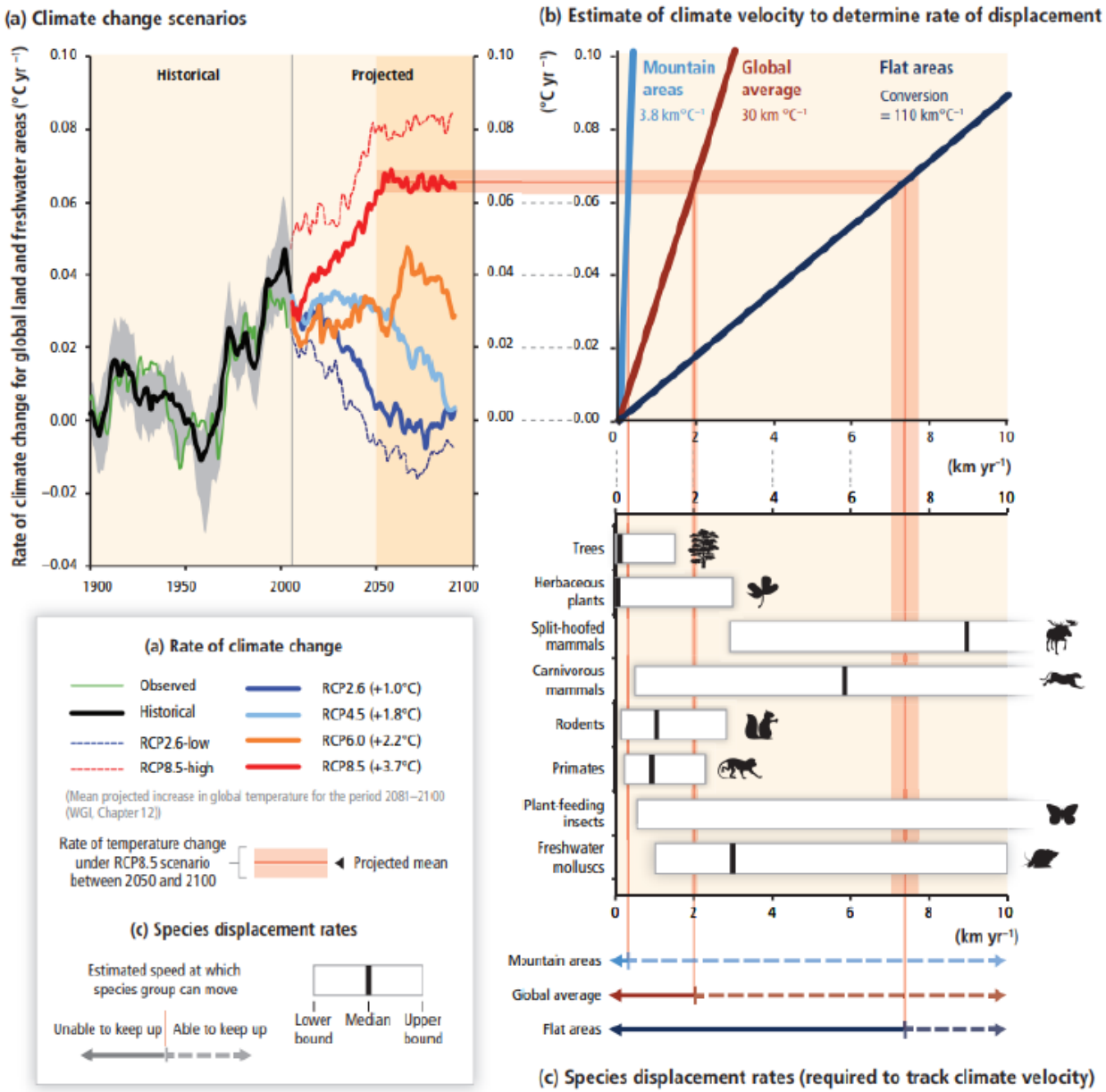

IPCC 2018 WGII AR5 Fig 4.5

KU LEUVEN

Současné dění kolem integrovaného lesnictví v ČR (EU)

- Dotace na habitatové stromy
- Součást adaptace na klimatickou změnu
- Poptávka po informacích ze strany vlastníků lesa
- Evropské projekty – pozor na výklad slova integrace (nezaměňovat za multifunkčnost)
- Nový cyklus NLI zachycuje na rozšířených plochách a na silnějších stromech některé mikrohabitáty

Národní lesnický institut

FOCAL – HORIZON

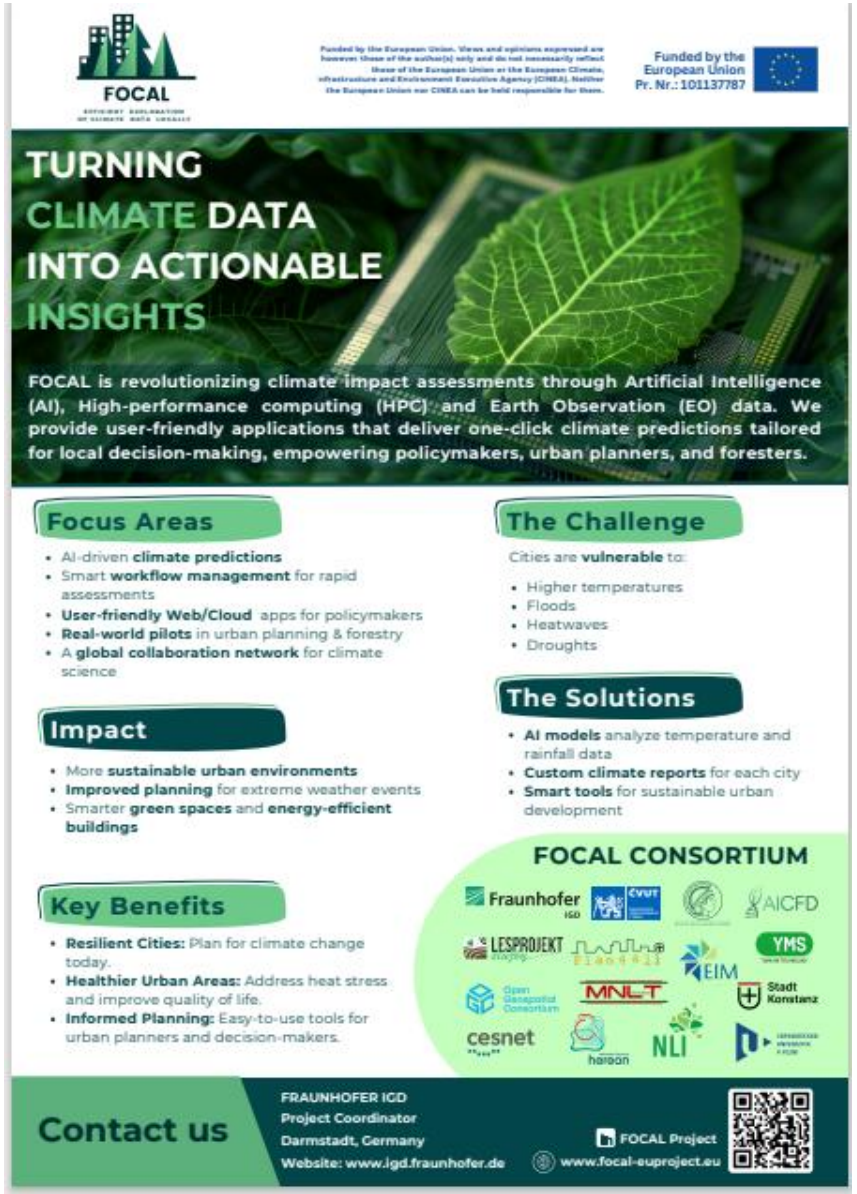

EFficient exploratiOn of Climate dAta Locally => FOCAL

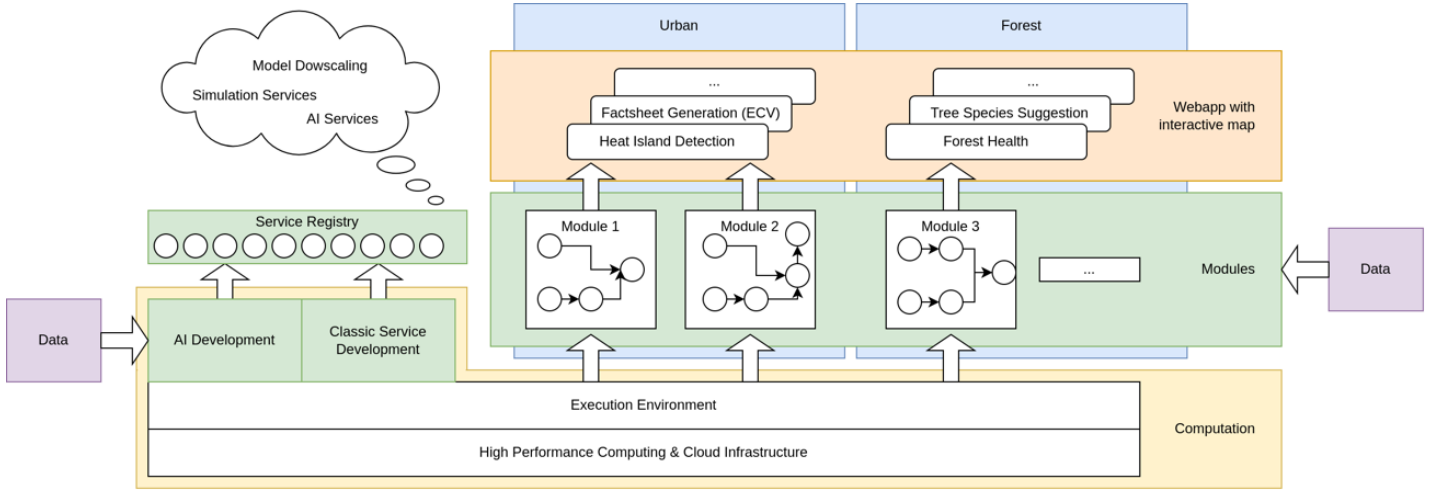

Národní lesnický institut

SimInForest– Velux

Field Marking

EFI I+ Trainer

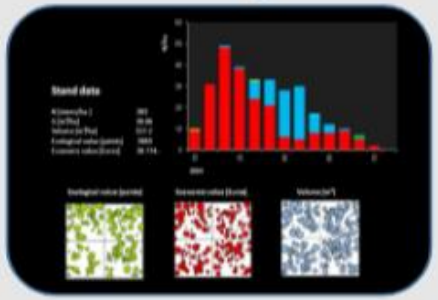

1st thinning

Stand dynamics model

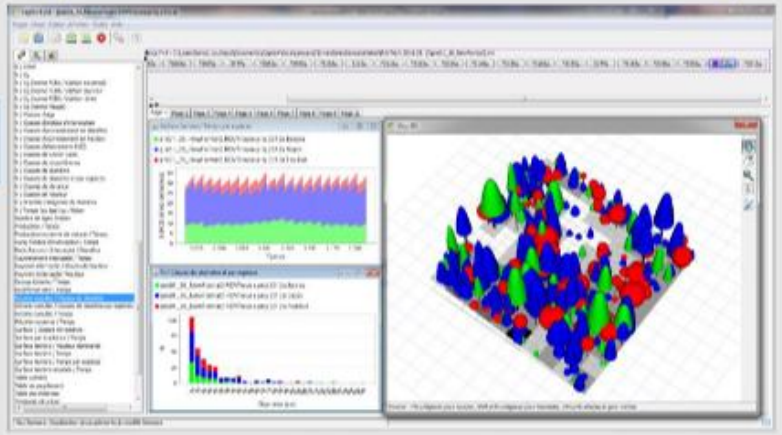

thinning

Cutting Algorithm

Marking parameters

Ecosystem service models

Simulation report

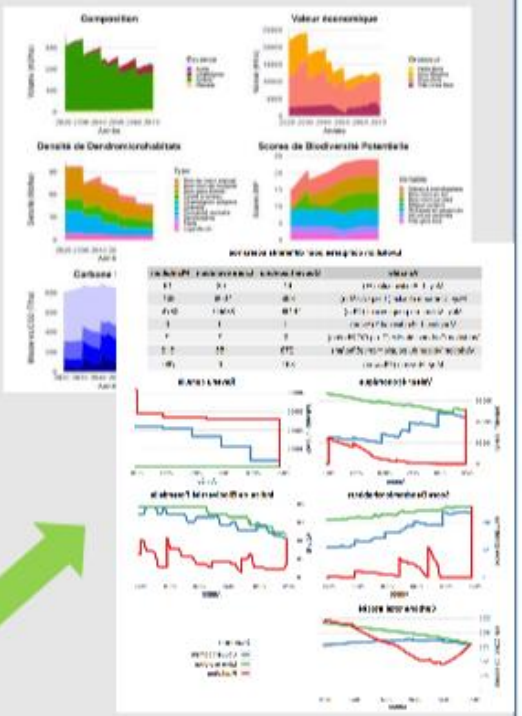

Simulation package

SimInForest– Velux - Slovinsko

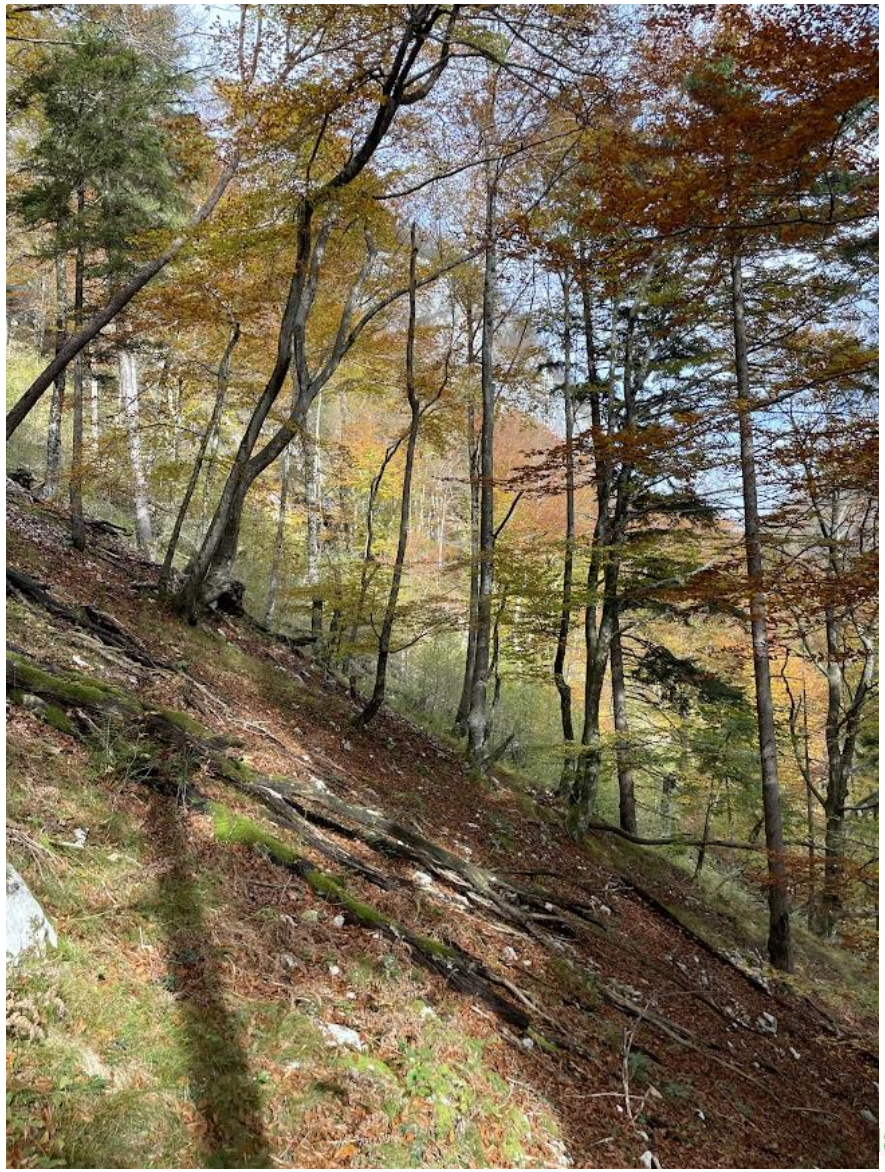

árodní lesnický institut

Děkuji za pozornost

Národní lesnický institut